

Hana Přinesdomů RUB A LÍČ – kombinovaná technika.

NA SLOVÍČKO S HANOU PŘINESDOMŮ

Mgr. Hana Přinesdomů je členkou výtvarné sekce Východočeského střediska Obce spisovatelů v Pardubicích. Rozhovor vznikl jako doprovod k její kresbě na úvod tohoto čísla Kruhu, nazvanou Rub a líc.

Řekněte něco o sobě.

Jsem velmi senzitivní člověk. Vše, co do mého života přichází, prožívám intenzivně a s plným nasazením, ať dobré, či zlé. Emoce jsou hlavním zdrojem mé tvořivosti, motorem i brzdou mých aktivit, motivací, ale i původcem těžkých depresí. Mám ráda slunce a světlo, pohyb a svěží vzduch, pařížskou modř, vůni santalového dřeva, písně Horáčka a Hapky, chuť lískových oříšků a inteligentní muže.

Jak jste se dostala ke kumštu a co v něm sledujete?

Tvořím od dětství, jen způsob vyjádření se mění. Od kresby až k olejomalbě, od hlíny k oděvnímu návrhářství, od novinářiny k práci na románu. Dnes mi přináší uspokojení i předávání zkušeností.

Vždycky ten kumšt nějak ve mně byl, a už asi zůstane. Pamatuji se, jak se maminka zlobila, že nedopustí, abych žila jako bohém a že musím vystudovat pořádnou školu. Nakonec mě kreativita živila celý život. Ale naplánovat si, že zítra mám volno a budu malovat, tak to mi tedy nejde. Inspirace přichází a odchází bez ohlášení a já se jen přizpůsobuji jejímu rytmu. Proto se také nedá říci, že něco sleduji. Naopak, dělám jen to, co cítím, co se skrze mě transformuje do výtvarné nebo literární podoby. Racionální svět ustupuje a přichází iracionálně, intuice a hlubiny mého já.

Co považujete za své úspěchy?

Mým největším úspěchem je každodenní život. Pocit, že nestojím jen někde na okraji, ale že jsem aktivní součástí celého vesmírného kolotoče. Úspěch je, že moje obrazy zdobí něčí pokoj, že si moje články někdo přečte a že ve své práci mohou podporovat krásno a umění.

Jak chápete své členství ve výtvarné sekci VČ střediska OS a jaký názor máte na existenci bulletinu Kruh?

Vznik výtvarné sekce Obce spisovatelů považuji za dobrý nápad, lidé stejných zájmů by se měli potkávat, předávat si své zkušenosti nebo jen tak probírat život. Stejně tak je důležitá i prezentace jejich práce.

Proto bych ráda z pozice své profese přispěla svou troškou do mlýna, využila této příležitosti a oslovila všechny neprofesionální výtvarníky a literáty s nabídkou

prezentace jejich práce na internetových stránkách krajské knihovny, oddělení kulturních služeb (www.knihovna-pardubice.cz, www.kulturni-sluzby.cz). Tyto stránky nově vznikly na začátku letošního roku a je možné se buď zaregistrovat do databáze neprofesionálních uměleckých aktivit (jméno, oblast činnosti, adresa, telefon, e-mail, www stránky) a nebo po domluvě zvolit jinou variantu. Dále nabízíme výtvarníkům uspořádání výstav v prostorách krajské knihovny na Perštýnském náměstí v Pardubicích. Kontakt: Mgr. Hana Přinesdomů, Sukova 1260 (Dům hudby), tel: 466 500 755, 466 513 131, e-mail: prinesdomu.okpce@volny.cz

Jiří Hrabinec

ZÁVRAŤ

Znáš sugesci
hloubky?
Zábradlí věže
a nezábradlí štítu?
Nahnout se dolů
hluboko k mravencům
na tenkém stvolu
legrační cesty
udělat krok
utrhnout balvan
gravitace
Cítíš ten vír?
Co kdyby spirála
co kdyby sála
ještě chvíli
co kdyby nervy
co kdyby prsty
povolily?

VOLNOST

V prostoru visím
jak propuštěný z basy
Už dávno se mi
o tom zdává
ta volnost rozměr
známý má
a vertikální směr
ta volnost
podobá se pádu
ač církev mluví
o vzletání
a bije do pověr

Tu volnost dobře znám
Pod zašlým stropem
propadlo
a nad propadlem
trám

MUŽ A PES

Vladimír Sokol

Muž a pes.

Ve srubu, prochladém podzimním počasím, se k sobě choulí dvě bytosti. Pes, velký kříženec podobný vlku, jen o něco robustnější. Možná víc, jak sto liber svalů

a šlach. Nyní se tiskne k postavě muže a vypadá to, že hledá trochu živočišného tepla v chladné místnosti.

Muž je asi čtyřicetiletý, vlasy mu již začínají prokvétat šedinami a dlaně rukou má mozolnaté, zvyklé tvrdé práci tady v lesích, daleko od městského ruchu. Na stěnách srubu visí pasti, zvířecí trofeje, dva jasanové luky a toulce se šípy. Na několika rámech jsou napnuté kožky divokých králíků a jedné lišky. Jeden mezi nimi je prázdný.

Pes znovu strčí čumákem do mužovy dlaně, která ho po několik let krmila a hladila, když spolu večer sedávali před srubem. Teď se však zvíře nedočkalo žádné odezvy. Ruka zůstala na podlaze v neměnné poloze. Muž je totiž mrtev.

Kdyby pes mohl tělo nadzvednout, uviděl by nevelkou ránu v hrudi svého pána i krev, vsáklou částečně do oděvu a zčásti do prkenné podlahy. Možná ji cítí, ale v tomto srubu není pach krve nic zvláštního a tak jej to nijak nerozrušuje. Teprve když tělo začíná tuhnout, chápe zvíře, že se jeho pán již nikdy neprobere z toho podivného spánku a již nikdy ho nevyzve ke hře nebo k přinesení ulovené kořisti. Celá ta událost jej nejdříve mate, ale když zčásti odezní v jeho nitru ten podivný teskný pocit, cosi jej nutí vypátrat příčinu toho, co se tu stalo. Citlivým čumákem začne prohledávat místnost. Dlouho neobjevuje nic neobvyklého. Samé povědomé pachy. Až když obejde tělo na podlaze a přiblíží se k druhé lovcově ruce, ucítí něco, co sem nepatří. Ztuhlé prsty svírají kus látky vytržené z nějakého oděvu.

Kdoví, co všechno probíhá hlavou psa. Výsledkem je každopádně touha najít a potrestat toho, který způsobil, že ta bytost, která jej vychovala od štěněte, hrála si s ním a krmila jej, leží bez pohnutí na podlaze jejich obydlí a instinkt mu napovídá, že se již nikdy nezvedne a už nikdy neuslyší její hlas. Možná cítí i jistou formu provinění, že se vrátil z lesa později než obvykle, když jej pán ráno vypustil, aby se proběhl. Ale, když ty stopy v mechu byly tak zajímavé!

Kdo může říci, co se děje v psí mysli?

S nadcházejícím soumrakem opustilo srub velké zvířecí tělo, s čumákem u země se ponořilo do lesního porostu a posléze plynulo s ostatními stíny.

Muž a pes.

Muž běží lesem, nedbá nízkých větví, které jej šlehají nemilosrdně do tváří. Hlavou mu prolétávají zmatené obrazy uplynulých událostí a vyvolávají takřka fyzickou bolest ve spáncích.

„Zabil jsem člověka! Jsem sprostý vrah!“

Zbraň, úzka dýka, zůstala již dávno ležet někde daleko vzadu na jehličí, ale ten pocit, že ji dosud svírá a z ostří stéká horká krev, jej nutí stále doširoka rozvírat prsty pravice. Proč jen se ten lovec tak brzy vrátil s tím džbánem vína?

Hned po vstupu do jeho srubu jej zaujala ta krásná kožešina stříbrné lišky. Takovou kvalitu a zbarvení snad ještě nikdy neviděl. Vlastně přišel jen pro ni.

Už z několika úst slyšel, že ten osamělý chlapík ulovil nádhernou trofej a nechtěl, aby jej někdo předběhl v nákupu. Bylo mu jasné, že takovou kožešinu by prodal s obrovským ziskem přímo v královském městě, možná až v samotném paláci. Ale ten paličák ji nechtěl za žádnou cenu přenechat. Že prý si ji prodá sám! Nabízel mu ostatní kožešiny, ale o ty on zájem neměl. Tak teď je jeho. A ten tvrdohlavec je mrtvý! Unavené nohy zvolňují tempo a ruka mimoděk hladí stříbrnou srst kožešiny nadouvající torbu na boku.

Pach, který se psu nesmazatelně vryl do paměti, je v neznatelných šlápějích stále zřetelnější. Zvíře běží neměnným tempem, jako by vědělo, že za těch několik málo hodin náskoku, které pronásledovaný má, se stopa nemůže ztratit. Pokud nepřijde déšť. V noci oba dva odpočívali a nyní opět sledují tutéž trasu. Jen vzdálenost se mezi nimi zkracuje.

Toho člověka uviděl před sebou druhý den. Muž jde teď už volným krokem a o nebezpečí za svými zády nemá ani tušení. Chvilí si prohlíží cosi v torbě na boku a občas se nervózně zasměje. Pes ví, že je to on. Jako stín se postranními křovisky blíží ke své kořisti. Občas skloní hlavu na stranu, jakoby přemýšlel. Ví, že lidé mívají u sebe věci, které můžou zabít i na dálku. Mnohokrát viděl svého pána při lovu. Ale vypadá to, že tady ten člověk nic takového při sobě nemá. Neví sice ještě co udělá, ale musí toho tvora nějak potrestat!

Když je slunce téměř přímo nad korunami stromů, muž se zastavuje, posadí a zády se opře o rozložitý kmen. Z torby vyndá nejprve kožešinu a potom balíček v plátně. K psímu čumáku se donese vůně slaniny. Z pod pysků mu vytékají sliny a pes si uvědomuje, že již druhý den nic nejedl. Člověk před ním ukrajuje malým nožkem plátek po plátku, vkládá si je do úst a zajídá chlebem, jehož kousky odlamuje ze čtvrtky bochníku. Po chvíli zbytky oběho zabaluje zpět do plátna a pokládá vedle sebe. Pes přemáhá svíravý pocit v útrokách a dál klidně pozoruje postavu před sebou. Vypadá to, že se muž rozhodl k odpočinku. Za chvíli skutečně citlivé uši zvířete zachycují tiché chrápání.

Neslyšné přenášejí psí tlapy mohutné tělo blíž a blíž k spáči u stromu.

Muže probudila ostrá bolest v lýtku. Nevěřícím zrakem pozoruje obrovské zvíře zakousnuté do jeho nohy. Instinktivně se snaží postiženou končetinu vytrhnout z psích tesáků, ale jen si tím zvyšuje bolest. Z úst se mu dere žalostný sten, měnící se v zoufalý řev. Pošetile ho napadá, jaká to byla bláhovost, že zahodil v lese svoji dýku. Snaží se nahmatat alespoň ten malý perořízek v plátně vedle sebe, i když je mu jasné, že proti tomuto zvířeti je to směšná zbraň. Jakoby vytušil mužovy úmysly, pouští pes nohu ze sevření a vrhá se mu na ruku, šátrající podle těla. Praskání kostí je přehlušeno novými bolestnými výkřiky.

Pak se pes posadí před sténajícího muže a podobný soše jej sleduje.

„Pane Bože!“ napadá muže. „Co to má znamenat? Proč se na mne to zvíře vrhlo? Vztekle není, to by se chovalo jinak.“ Když vidí, že se pes nechystá k dalšímu

útoku, přesune člověk svoji pozornost na svá zranění. S hrůzou pozoruje krev vytékající z potrhanych žil na ruce.

„Proboha! Vždyť já vykrvácím!“ uvědomuje si a nedbá na cukavou bolest v potrhanych svalech na noze a snaží se zdravou rukou natáhnout pro plátno, aby si jím stáhl ránu na zápěstí. V pohybu jej zastaví výhrůžné zavrčení. Bílé tesáky v rozevřené psí tlamě jsou dostatečným důvodem, aby se dál o nic nepokoušel.

Tak tam sedí, oba jako sochy, až mužův nechápavý pohled začne matnět a jeho srdce vytlačí poslední dávku krve do měkkého mechu.

Když pes vytuší, že tělo před ním se nyní podobá tělu jeho pána, pozvedne čumák k nebi a táhlým zavytím oznámí okolí splnění úkolu. Psí slovník možná nezná výraz pro pomstu, ale připadá mu, že to, co udělal, udělat měl. Poslední povinnost, kterou měl vůči svému bývalému pánu. Pak zhltně zbytek slaniny vysypaný do mechu a navyklým klusem se vydá dál, směrem kterým se již dva dny ubírá. Instinkt mu napovídá, že tam někde, již nedaleko, by měli být lidé.

Dítě a pes.

Asi desetiletá holčička pase na kraji nevelké vesnice dvě kozy. Moc práce s tím nemá. Jen když spasou trávu v kruhu vyměřeném provazem, kterým jsou uvázané ke kolíku v zemi, je nutné jej přemístit o kus dál. Dítě tedy pozoruje koníky skákající z trávy a občas se pokusí některého chytit a pozorovat, kam až doskočí z natažené dlaně.

V zápalu té hry ani nepozoruje, že se za jejími zády rozhrnuje tiše křoví a psa zpozoruje, až když je těsně u ní. Nejdříve se jí hrůzou rozšíří oči a drobná pěstička mimoděk vylétne k ústům, aby potlačila zděšený výkřik. Pak však zjišťuje, že zvíře nevypadá na to, že by jí chtělo nějak ublížit. Poklekne tedy na kolena a opatrně natáhne ruku před sebe. Pes se na ni nejprve upřeně zadívá, jakoby jí četl v očích její úmysly a poté olízne dětské prstíky. Holčička se radostně rozesměje. Už bez obav pohladí velikou chlupatou hlavu a za chvíli si ti dva hrají, jakoby se znali odjakživa.

Když se slunce nakloní k vrcholům stromů, odváže dívka pasoucí se zvířata a vydá se k vesnickým domkům. Pes jde s naprostou samozřejmostí s ní.

Dítě zavře kozy do chlívků a vejde do světnice, kde matka připravuje večeři. Ta, když se otočí a uvidí doprovod své dcery, málem také vyjekne. Pak však nasadí přísný výraz a začne dítě zpovídat, kde přišlo k tomu zvířeti.

Holčička jí nadšeně vypráví, jak k ní pes přišel na pastvu a jak si báječně hráli a vůbec, že je to hrozně milý a přítulný kamarád. Není už tak malá a ví, co na matku platí. Chytí ji kolem krku a žadoní: „Maminko, maminečko, je to moc hodný pes. Že si ho můžu nechat? Asi nikomu nepatří. Přišel z lesa. A nebudeš se už muset bát, že jsem na louce u lesa sama. On mě ochrání! Že tu může zůstat, vid?“

Matka zvažuje dceřiny argumenty a potom s úsměvem přitakává: „Dobře. Pokud se o něj někdo nepřihlásí, můžeš si ho nechat.“

Dítě nadšeně chytí psa kolem krku a šeptá mu do ucha, že od nynějška má nový domov. Jako by to chápalo, olízne zvíře něžně dívence obličej a natáhne se spokojeně na podlaze.

Žena začne dávat na stůl talíře a mísu s polévkou a pak se ještě otočí k dcerce: „Bude ale záležet také na tom, co řekne táta. I když vím, že ten ti splní skoro cokoliv.“

„A kdy se vrátí?“ zeptá se dítě.

„No, měl by tu už být. Říkal, že jde jen pro nějakou jednu kožešinu ...“

VLADIMÍR SOKOL (1952) se vyučil brusičem skla. Po absolvování střední školy pracoval na různých postech u hasičského záchranného sboru, naposledy a nejdéle jako vyšetřovatel vzniku požárů v Praze. V současné době žije v Seči u Chrudimi. Píše povídky převážně s nádechem tajemna. Uspěl v literárních soutěžích, povídky uveřejňoval v knižních antologiích „Ježíšku, já chci plamenomet“ v letech 2002 – 2006. Za povídku, kterou zveřejňujeme získal titul „Rytíř fantasy“ na Parconu 2003 v Chotěboři, dosud však publikována nebyla.

ÚSVIT

Oldřich Koudelka

Z neobyčejného, nikdy neslýchaného ticha,
se rodil úsvit.

Obloha na východě se barvila do zelena.

Jako modrý krystal zasvítila Venuše.

Nejkrásnější chvíle z celého dne.

Všechno ještě spalo. Spala voda, větve,

spali ptáci a lišky vetknuté do podzemí kořání.

Jenom sovy pomalu a nehlukně létaly

jako chomáčky prachového peří

a ospalí černí rytíři tlumili hlas,

aby šepotem nepolekali

rodící se ráno.

(Ze sbírky *Třpyt lesa*, TG TISK Lanškroun, 2006)

Mlčení nelze už nikdy odvolat.

Patricie Holečková

SYMPATICKÝ TRPYT LESA

Pro převážnou část lidí je myslivost spojena s lovem. Mnoho myslivců však hledá v přírodě něco víc, třebaže vycházejí s puškou. Ta patří k věci jak veslo ke kajaku. Příroda však skýtá mnohá početná kouzla. V české literatuře má myslivecká literatura specifické postavení, jsou to zároveň knihy o člověku a přírodě. Za všechna vzpomeňme jména Krtil, Hubálek, Luskač. Jednalo se však téměř výhradně o prózu, třebaže citlivě obohacenou mnohými poetickými atributy. K plejádě současných autorů patří Oldřich Koudelka. K prozaickým pracím přiřadil básnickou sbírku **TRPYT LESA**. Je to čirá, průzračná poezie. Přímo vyznáním je verš // *jak do něj zavoláš // ozývá se ti netušenými barvami //*. Koudelka les a přírodu důvěrně zná, nechává se okouzlit její zřetelnou i tajemnější tváří, zná (cituji) *vodu ve studánce zasněnou a osiřelou i zvonivé střípky ticha*. Kdo se pozorně začte do Koudelkových veršů, může postupně nabývat dojmu, že v sympaticky nasvícených kulisách postrádá to podstatné – herce. Člověka. Vězte, tak tomu není, dokazuje to prosté vyznání v závěru sbírky: // *Měl jsem pocit něčeho silného. // Skličoval i sblížoval. // Byl to pocit sounáležitosti // s lesem. // Závěrem se sluší dodat, že sbírku vydal TG TISK Lanškroun a ilustračně ji doprovodila Marie Kovaříková.*

František Uher

FINANČNÍCKÉ POVÍDÁNÍ

Jiří Frýzek

Když jsem byl před mnoha léty ještě finančnickým asistentem v Orlických horách, tak k nám každý čtvrtek docházel ustavičně morousovatý a náramně přísný komisař Kočka, aby s mužstvem finanční stráže zopakoval důkladně všekey předpisy. Ten za každou hloupost posílal chlapy do basy.

Takhle jednou jsem se vrátil z noční služby tuze unavený. Natáhl jsem se spokojeně na kavalec a začal podřimovat. Jakmile se komisař objevil, nařídil okamžitý nástup mužstva a začal s ním probírat kapitulu o zatýkání. Předpis totiž požadoval, aby financ podezřelou osobu zadržel trojnásobným zavoláním: „Halt! Finanzwache!“ Popravdě řečeno, moc jim to tenkrát nešlo. Při praktickém probírání komisařovi vždycky něco vadilo. Nakonec se neovládl, náramně se na mládence rozzlobil a zavolal si zvenku starého naddozorce, který měl takové příhodné jméno – Myšička se jmenoval.

„Poslouchaj, Myšička, voni byli se mnou na hranicích a věděj co a jak. Vokážou to těm mladejm, jak sme to tenkrát dělávali. Voni sou příkladně jako na postě a já zasej pújdu s rancem jako nákej pašerák!“

Poté komisař vzal pytel s dřívím, který ležel v koutě u kamen. Hodil si ho přes rameno a docela shrbený pod jeho váhou cupital legračně přes celou místnost. Mezitím se na něho naddozorce vrhnul jako nějaký rozzuřený divočák, svými mohutnými pařáty ho pěkně zostra popadl za krk, nešetrně s ním zalomcoval a zařval: „Halt, lump!“ Poté ho ještě pro jistotu povalil na zem.

Co se dělo dál, to už opravdu nevím, protože mě tak nevidaná a neslýchaná podívaná vyhodila z kavalce takřka až úplně ke stropu. Jako střela jsem vyletěl ze světnice a dobrou půlhodinu jsem se musel té příhodě smát ...

OMYL KOMISAŘE KALVODY

Komisař Kalvoda sloužil kdysi v horském Schwarzwasseru. Jednoho dne se tam objevil neznámý cesták, který sbíral po chalupách předplatné na nějaký německý slovník. Poněvadž ale nějaký poťouchlík poslal Kalvodovi list, ve kterém mu oznamoval, že chlapisko nemá k vybírání předplatného úřední povolení, proto ho komisař vyhledal okamžitě v místní hospodě. Vše si nechal náležitě vysvětlit a před štamgasty – jako očitými svědky – si ten slovník také objednal. Dokonce podepsal i příslušný blanket.

Následujícího dne cesták odešel do další vesnice. Komisařovi se však cosi nezdálo. Rozhodl se, že musí každopádně celou záležitost důkladně vyšetřit. Převlečený za starého drvoštěpa se za ním vypravil a našel ho v tamním hostinci.

„Váženej pane, doslech sem se, že vybíráte předplatný na náký slounik!“

„Jakpak by né, vašnosto! Dyť si ho dokonce vobjednal i sám pan kom ...“

„Na tom nezáleží,“ skočil mu do řeči Kalvoda, „a máte vůbec nákou licenc?“

„Pročpak bych ji neměl mít,“ zavrčel nakvašeně cesták, „tady je!“

Překvapenému komisařovi ukázal povolení se spoustou různých razítek, o jehož pravosti nemohlo být žádných pochyb. Dlouho, velice dlouho si Kalvoda ten list prohlížel – skoro k němu snad i číchal. Obracel ho na všechny světové strany a pak mu ho opět bez jediného slova vrátil.

Před očima se mu začala dělat kola. Chvillemi ho dokonce popadaly mdloby. V duchu proklínal velice neslušnými výrazy zloducha, který mu způsobil úplně zbytečná vydání, za bryčku a k tomu i závdavek na slovník. Posléze dospěl ke skálopevnému přesvědčení, že mu to nastrojil nějaký dareba z pouhopouhé msty.

Fanatik miluje pravdu tak, že ji znásilňuje.

Až si lidé přestanou stěžovat na nesvobodu, bude to znamenat, že nastala.

Patricie Holečková

MILAN RICHTER

SVÍTÁ

Kornouty
se zmrzlinou
vystoupily
do šera
Beru
je zvolna ústy
ospale hleděla
Ruka
nachází cestu
hřejivým údolím
Již není
k udržení
BOJÍM
se
NEBOJÍM
Moc času není
SVÍTÁ

STUDENÉ VÍNEČKO

Vínečko, po ránu
červené,
studené
Za noci vychladlo
s hřebíčkem
svažené
Nezbyl čas
na pití
rty měly práci
Geometrický tvar
vábil
okamžik krásný
Nový den začíná
přípitek
na co ...
Není však podstatné
holčičko
znáš to

Literární posezení mezi obrazy v Lanškrouně. Zprava: ředitelka knihovny Linda Matlasová, herec divadla Ve středu Pavel Studený, básník Jiří Faltus, prozaik Milan Dušek, výtvarník Václav Smejkal.

ŠEST BÍLÝCH LÍSTKŮ, JEDEN TELEGRAM A TŘI FELDKARTY aneb

Vzpomínka na první světovou válku trochu jinak ...

Věra Vlčková

„Válka v roce 1914 vznikla jako kontinentálně globální selhání politiky,“ tvrdí historik a dále suše konstatuje: „zhruba 70 milionů lidí a 37 států bylo povoláno do zbraně, skoro 10 milionů lidí zahynulo, 20 milionů lidí se vrátilo zmrzačeno nebo těžce raněno. Válečný prostor se rozkládal na 4 mil. km čtverečných, náklady dosáhly obrovských částek ...“

Události v létě před 94 lety šly za sebou v ostrém sledu: atentát v Sarajevu, ultimatum Srbsku, Manifest císaře pána „Mým národům“, mobilizace v Rakousku-Uhersku, Rusku, Německu, Velké Británii – a začátkem srpna odjízděly první oddíly na bojiště s vírou, že „budou doma do švestek ... dřív než spadne listí ze stromů“. Nestalo se tak. První světová válka trvala 4 roky a 4 měsíce. I z té sebezapadlejší české a německé visky v tehdejším mocnářství museli muži obléci c. k. uniformu, přestože je tento konflikt vůbec nezajímal, narušil jejich osobní plány, ničil rodinné vztahy, zdraví, bral život. Těm, co se nikdy nevrátili, postavili pomníky, pomníčky, obelisky, zasadili pamětní desky se jmény českými, německými ... najdete je téměř v každém městě, obci, vesnici, vískách dodnes ...

Pamětníků prvního světového konfliktu už žije velmi málo, události na bojištích známe z literatury odborné či umělecké, vážné i satirické. Ideologický nátlak v dobách nedávných se snažil některá díla „smést“ z veřejného povědomí, kam byla až později postupně navracena, byly vydány i paměti přímých účastníků a nové odborné studie historiků.

A co s těmi šesti lístky, nějakými úředními postkartkami, které rodina po léta uchovávala v malé bílé obálce a otcově postupně předávali dětem, vnukům? Cože je na nich napsáno? Máme to už vyhodit? – A tak se nakonec probírám pomačkanými osmerkami papíru, luštím tužkou načmárané řádky – běží „s kopce do kopce“ tak, jak je kdysi v roce 1917 psal kostrbatým kurentem v jakési čechoněmčině jeden usouzený náchodský táta, když stál na noční stráži a myslel jen a jen na ty své milé (i nemilé) doma. Tohle psaní není o velkých hrdinských činech, spíše o potřebě lidské komunikace a těch nejbánálnějších věcech, ze kterých lze složit obyčejný život, ale i velký, tragický román.

Ale i to je historie člověka, konkrétní prožitky „sražené“ do pár týdnů, do pár řádků, které c. k. pošta poctivě doručila. Svědectví o trapnosti doby, bídě lidské

duše a těla v té velké válce, ve které pochodovali a umírali především ti „nevýznamní“ lidé. Byl mezi nimi i pěšák Franz Ježek z Náchoda ...

Heinrichengrün

Milá ženo,

musím odpovědět na dopis, cos mi psala, že mi posíláš v dopise 2 koruny, že jsem žádné nedostal a potřebuji velice nutně peníze, jedu ve středu do Prahy kvůli jednání ohledně kožešínové vesty, novinky psát nesmím, jsme opět prohlíženi, psal jsem ti kvůli tomu hochovi, máš dvě děti, ale ty mě už nepíšeš, ale já se to dozvím, jak mě přelstíš skrze toho chlapce, o toho se dobře staráš a na mě víc laskavosti nemáš, já už sloužím třetí rok a on si na mě nevzpomněl, tak si na něj nevzpomenu taky, měl čas si peníze vysloužit, tak se mohl již usadit, sedět u mě už více nesmí, ať jde tam, odkud přišel.

Prosím brzkou odpověď. Dobrou noc.

Heinrichengrün 6. 2.

Milá ženo,

musím ti sdělit, že z toho, co jsem si z domova přinesl, už nic nemám a nyní potřebuji opět nějaké peníze, jsem u jednoho kadeta jako sluha a stále musím peníze vydávat dříve než je dostanu, od něho nemám nic než povinnosti, a ty trvájí dlouho, nechci tě s tím obtěžovat, budu se snažit získat nějakou korunu, chci se nechat vyfotografovat, abys měla nějakou upomínku, prozatím zůstanu v táboře u kadeta jako sluha, jiné novinky co se mne týče nejsou. Milá ženo, upozorňoval jsem tě mnohokrát, abys kluka doma netrpěla, ať si hledá chleba sám a nepřidělavá ti starosti, ty máš dvě děvčata, s nimi starost, lidi mě dají vědět, jestli se jím zabýváš. Posílám hodně pozdravů kamarádům, prosím o brzkou odpověď. Již jsem psal čtyřikrát a nemám žádnou odpověď. Prosím, kdyby to šlo, pošli mi nějakou korunu, musím mít peníze, abych si mohl různé věci koupit a od kapesného nezbohatnu.

Mnoho pozdravů posílá váš otec ženě a dětem. Dobrou noc.

Milá ženo, myslím častokrát na tebe a mé milé děti. Prosím rychlou odpověď.

Heinrichengrün 1. března

Milá ženo,

skrze toho chlapce ti musím říct, když mám něco říct, že jsi se na mne zlobila, když jsem si myslel, jak jsi mu posluhovala, že ti měl zaplatit a věřím, že ty se s ním více nechceš stýkat a on tě taky nemůže obveselovat, ale ty jsi mi také sama řekla do obličeje, že ty opuštěná nebudeš, spíše spoléhám na Pánaboha, díky jemu jsem pod dobrými lidmi, až přijedu na dovolenou, tak už dám věci do pořádku, vím, že to nemůže dělat dobrotu, když je on doma, ale já přijdu jednou znenadání domů, až si ušetřím nějaké peníze na dráhu.

Dobrou noc, je již 11 hodin, píšu ti ve spěchu odpověď, balíček následuje, mnoho pozdravů tobě ženo a mým děvčatům. Když o tom tak přemýšlím, jak nám bylo spolu dřív tak dobře, musím nad tím plakat, ale nenechám se svést. Prosím o odpověď. Nechci o klukovi nic slyšet.

Heinrichengrün

Milá ženo,

v sobotu odpoledne jsme přišli domů a tak ti musím rychle psát, jak jsem se těžce trápil a musel jsem myslet na dopis, který mám a který jsem minulý týden dostal a nevěř, jak mi bylo, když jsem ho četl. Milá ženo, říkám ti mnohokrát, že jestliže něco uslyším, že ty máš u sebe jiného muže, víš, co s tebou udělám, a ten kluk musí ode mne pryč, ale budu muset o tom vědět, myslí, že se máš starat o děti, on at se stará sám, jak si peníze vyslouží, u tebe ho už nechci vidět, píšu ti ještě jednou, prosím tě, nenechávej mě, aby mi život takhle zkysnul, už nevím, kolikrát jsem o tom přemýšlel.

Zůstaň mi věrná až do konce tak jako jsem já.

Mnoho pozdravů od otce.

Ještě jednou tě musím varovat před tím mladíkem.

Prosím brzkou odpověď.

Poslu balíček s chlebem, až opět pár krejcarů ušetřím.

Prosím tě ještě jednou, vzpomeň si ještě jednou na dopis, který mi nejde z hlavy a myslí.

Jak dlouho šel dopis tam a zpět? Z Heinrichengrünü, městečka v okrese Kraslickém s 288 domy, 1726 obyvateli, z toho 23 české a 1673 německé národnosti? Z Heinrichengrünü, co se stal po válce Jindřichovicemi v Krušných horách, odkud je do Náchoda stále daleko.

Milá žena čte výčitky, zksýlé myšlenky, prosby, pozdravy, varování. Ale není zle – dostane balíček, chleba, pár krejcarů – možná, až ...

Milá žena se asi brání nařčením, pošle dopis, pozdrav, snad i balíček ...

Přibývá nejistoty, vojenské plány se mění, odjezd, je konec s „pevnou adresou“, voják Ježek opouští Heinrichengrün ...

Milá ženo,

bedynku jsem dostal, když jsme přišli před Litoměřice, měl jsem hlad a psát jsem nemohl, protože jsem nevěděl, kam se dostanem, nyní to již vím, pojedem do Maďarska nebo do Itálie, ale nemohu ti to ještě přesně napsat, protože na dlouhou cestu se připravuje celá marškompanie, tento týden jsme obě již spolu a asi během 14 dní my pojedeme také, když budu zdravý a nevím, jak nás rozdělí. Přemýšlím, že se už nikdy více neuvidíme, zůstaňte mi s dětmi zdravé a nyní na shledanou, nemohu

napsat žádnou novinku, že by někoho propustili, nyní přicházejí již padesátiletí k odvodům, ti staří mužové, a co čeká na nás nic než smrt.

Pozdravy tobě milá ženo a dětem. Váš otec.

Franz Ježek, rekonvalescent. dom. pěší roty. prosím adresu správně opiš a odpověz prosím. Je mi špatně.

Milá ženo,

dopis jsem s radostí obdržel a 1 zlatka byla s tím a známkou pro peníze jsem si brzy koupil kávu a ještě něco, co by mne zahřálo, protože tady u nás je velká zima.

Milá ženo, kdyby ti to bylo možné poslat mi něco do dýmky, bylo by to dobré. Tady u nás je to velmi špatné s mináží, je jen voda a hlad mám stále, kdybych si tak mohl uvařit knedlík a koupit si něco krve a upéci si to, krev a knedlíky.

Mnoho pozdravů od vašeho otce. Dobrou noc. Prosím o odpověď.

Člověk musí den a noc stát ve službě a být poslušný!

Proč právě tahle věta je tou poslední na posledním zmuchlaném lístku ...

... Dobrou noc ... Prosím o odpověď...

Feldpostkarte – ošetřovna Suchdol nad Lužnicí

Pěšák Ježek Franz ze strážní roty těžce onemocněl zápallem plic a nachází se ve zdejším špitále. 14. 3. 1917

Telegram 15. 3. 1917

Pěšák Franz Ježek dnes zemřel. Pohřeb v sobotu. Ošetřovna v Suchdole.

Suchdol nad Lužnicí bylo malé místo, v Suchdole nad Lužnicí se nebojovalo, v 300 domech žilo 2 430 obyvatel vesměs české národnosti, k německé se hlásili zřejmě místní izraelité. Pošta, telegraf rozesílaly zprávy z vojenského špitálu, kde se umíralo. Suchdol nad Lužnicí byl od Náchoda daleko, stěží mohla přijet vdova s malými dětmi na pohřeb.

Vypsanou rukou, bezchybnou němčinou však s podpisem nečitelným, se ozvala soucitná duše a milé ženě vše stručně vypsala ...

Paní Terezii Ježkové, Náchod

Váš manžel pěšák Franz Ježek byl 14. t. m. na svrchu uvedenou ošetřovnu přenesen se zápallem plic. Stalo se 14. 3. a v následující den měl vysokou horečku, která ho velmi oslabil. 15. t. m. mu velice záleželo, aby se Vám napsalo a poznamenával,

že už měsíc nemá od Vás žádné zprávy. Za půl dne v 11 hodin v noci seslal mu Bůh klidnou smrt.

Pohřeb se konal v neděli o půl čtvrté za účasti téměř celého mužstva ošetřovny, jakož i početného civilního obyvatelstva. Zdejší pan děkan obstaral výkrop nebožtíka. Pan sekretář Šenold a více zdejších dam zazpívali u hrobu. Zvonení zařídila obec Suchdol bezplatně.

Věci z pozůstalosti Franze Ježka Vám budou zaslány příští poštou a prostřednictvím eráru předány. Následující seznam označte a pošlete zpět.

21. 3. 1917, Suchdol – podpis –

Svědomitý erár odeslal vojákovy věci, život nevrátil.

Feldpostkarte Suchdol nad Lužnicí 28. 3. 1917

Dáváme vám na vědomí, že pěšák Franz Ježek měl při sobě jen uvedené věci, s kterými byl sem poslán. Co se týče zmíněných předmětů, musíte se obrátit na Heinrichengrun. Ošetřovna není kompetentní se o to starat. Úmrtní zpráva vám bude úředně zaslána.

Věci lidské dostaly úřední rozměr, člověk byl odškrtnut z evidence.

Punktum.

Proč tak dojíká osud jednoho neznámého člověka, když umíralo a umírá stále tolik lidí...?!

Když se mi podařilo rozluštit, co bylo na lístcích načmáráno (někdy v jednom spojení bylo i více slov), nemohla jsem se ubránit dojetí – lidský život je plný tužeb, snažení, honby za stále lepší „budoucnost“ a nakonec – kam se všechno vytratí, zasáhne-li neúprosné válečné běsnění? Takové, které smetlo nedobrovolného vojáka Ježka, takové, které trvalou invaliditou poznamenalo i mého dědečka, který musel do té války jít ve svých padesáti letech! Můj dědeček Matěj, šťastně podruhé ženatý, musel opustit ženu, dvě malé děti a byl odvelen k Landwehru... Při hlídkách mu omrzly nohy, onemocněl a prožil těžké chvíle v podobném vojenském lazaretu jako nešťastný voják Ježek. Malému pětiletému Láďovi, mému pozdějšímu tátovi, který s maminkou a sestrou do toho lazaretu jel otce navštívit, zůstal v paměti bledý tatínek v podvlíkačkách, jak stojí u vchodu lazaretu, mává jim na rozloučenou a brečí...

Dědeček se nakonec domů vrátil, ale čím dál tím hůře chodil, nervové onemocnění se stupňovalo a zemřel dřív, než jsme se mohli setkat.

Válka nemá anonymních obětí!

Jejich jména bývají na pomnících, ale měla by zůstat především v našich srdcích, v naší paměti.

SLYŠME PRVNÍ HLAS

Přitažlivost básnických sbírek nespočívá vždy v kompaktnosti a vyrovnanosti jednotlivých básní. V některé upoutá třeba pouze jedna jediná báseň, ulpí v paměti a pro ni se ke knize občas vracíme. Když byl můj vnuk ještě malý nečtenář, nejednou se dožadoval přečtení básničky o ježibabě, která snědla židli, z knížky Jiřího Faltuse Holínky pro žízalu. (Vydal nezapomenutelný Kruh Hradec Králové.) Na to jsem si vzpomněl nad básničkou Jiřího Faltuse Židle, zařazené v nedávno vydaném, úrovni jednotlivých básniček poněkud nevyrovnaném souboru Básně pro děti (Dauphin). Jenom na okraj, z východočeských autorů je zastoupen ještě Luboš Huml a z našich nečlenů také pardubický básník Slavomír Kudláček.

K již početné řadě standardně nadprůměrných sbírek veršů pro děti přiřadil Jiří Faltus sbírku **KDO NEVĚŘÍ, AŽ SEM BĚŽÍ**, o kterou se – samozřejmě vedle autora – zasloužil **TG TISK Lanškroun** s vrocením 2007, ilustrovala Eva Soukupová. Na úvod nutno poznamenat: Je to knížka, která upoutá již vzhledem, tudíž je radost otevřít ji a začíst se. Jiřímu Faltusovi je vlastní dar sugestivní, emotivně bohaté výpovědi v krátké básničce, aniž by ztrácel cokoli z hravosti, vtipnosti a bystrého postřehu, jimiž dokáže obdařit „hrdiny“ svých veršů. Nejvýrazněji se to projevuje ve čtyřverších. Za všechny jmenujme Rybí policie, Výběr, Modřina, Břídil, Budka. Sbíрка je rozdělena do čtyř kompaktních částí a pokud někdo hledí na poezii pro děti úkosem, dopouští se hrubé neprozřetelnosti, Faltusovy dětské verše (budiž chápáno: nikoli z dětství, ale pro děti) upoutají i dospělého čtenáře. Psát pro malé čtenáře je nejen nesnadné, ale především nesmírně záslužné. Vnímavost a schopnost nechat se okouzlit dokáže výhradně psané slovo, to je základní kámen a plně ho nenahradí cokoli jiného. Nedostatek invence, tvůrčí odpovědnosti a poctivé propracovanosti nelze u poezie pro děti zastříť vršením slov, příměrů, zmatených obrazů a rádoby myšlenkové hloubky, jak se s tím často setkáváme u básnických sbírek určených dospělým čtenářům. Jiřímu Faltusovi patří zásluha, že se na obecně nepřiliš medializovaném láně literatury pro děti přičiňuje o dobrou sklizeň. A kdo nevěří, necht' běží a zalistuje. Básnička Koledování na Štědrý večer končí „*bude se mnou u stromečku zpívat druhý hlas.*“ Vězme však, v současné české poezii určené dětským čtenářům Jiří Faltus druhý hlas určitě nezpívá.

František Uher

Vernisáž obrazů a křest knížky Jiřího Faltuse v městském muzeu v Lanškrouně. Zleva: ředitelka muzea Marie Borkovcová, v zastoupení vydavatele jeho manželka paní Sloupenská, výtvarník Ivan Rozsívál, básník Jiří Faltus, výtvarník Ladislav Ševčík.

Největší překážkou na cestě je to, čeho jsme již dosáhli.

Patricie Holečková

MARTIN VÍDENSKÝ

Závislost

Vcházíme spolu do temnot.
Ze spalující vášně
zbyl pouze ohořelý knot.

Vcházíme spolu do nikam.
Ty sošně nakračuješ,
otrocky zhroucen klopýtám.

Vcházíme spolu do pekel.
Tvé jméno opěvuji,
sebe jsem bezhlavě proklel.

Flamendrák

Štěkot vyhnal
z malého města
poslední vlak.

Ocelový krok
belhavě prozváněl
noční klid

a koncová světla,
stigmata vyhaslého shonu,
zarůstala tmou.

Formování

Jako neopracovaný krystal
na tento svět přicházíme bosí.
Jemné plošky krůpějemi rosy
cizeluje osudový mistrál.

Jarní bázeň

Až puknou ledy,
budu se opět strachovat,
že ostří ker
poraní stará řečiště
a spodní proudy
spolu s krví, bolestí a špínou
odplaví i něco
čistého.

Redakce se Martinu Vídenskému omlouvá za chyby v jeho básních v čísle 11.

ŠÁNTHÍ

Helga Hrabicová

Právě tenkrát si umínil, že ji jednou mít bude. Bylo mu dvanáct a šíleně záviděl těm několika vyvoleným vesnickým klukům, co se teď překřikovali před stáji a pomáhali kočímu vypřahat koně: „Pane Staňka, my je vemem k rybníku vykoupat!“ A hned se vyškrábali Zorce nebo Máše na hřbet, třeba dva nebo tři najednou, strkali se dolů, tahali kobyly za hřívou – a už se jelo. Oba koně našlapovali opatrně jako s nákladem porcelánu a dávali velký pozor, aby nějakou tu bosou nohu nepřišlápli svým těžkým kopytem.

„Co nejlíš? Hrabeš se v tom jako Honza v šopkách!“ hubovala nespokojeně babička, ale on ji skoro neposlouchal, protože věděl, že on nikdy nebude patřit k těm klukům, že si nikdy nevyleze na široký Zorčin hřbet. Je kluk z města a tihle tady ho nemají a asi ani nemůžou mít rádi.

Proto si už tenkrát umínil, že si koupí svoji kobytku – nejkrásnější kobytku na světě, plavou s bílou hřívou, štíhlýma nohama, měkkýma hnědýma očima a teplým něžným dechem. Měl pro ni jméno: Šánthí. Nevěděl, co to slovo znamená, ale bylo stejně plavé, něžné a štíhlé jako jeho kobytky.

Zaplete jí hřívou do copů a pojedje se s ní koupat přes celou vesnici, hezky pomalu, a kluci se na něj budou dívat jenom z křoví u cesty – přesně tak, jako se teď musí dívat on.

„Kůň ve městě, to je holý nesmysl!“ řekla mu jednou maminka a on s ní úplně souhlasil: jeho Šánthí nebude žít ve městě, ale na velké zelené louce s vysokou trávou a spoustou kytek. Pít bude z čisté, široké a pomalu plynoucí řeky, oba se budou v té řece koupat. Oba budou šťastní.

Když skončil základní školu, poslali ho rodiče na gymnázium. Neprotestoval proti tomu, učení ho celkem bavilo. Jenom o prázdninách už nejezdil k babičce

tak často a klukům už Zorku a Mášu tolik nezáviděl. Ale jeho touha po Šánthí, plavé štíhlonohé klisničce, mu zůstala. Jednou si ji koupí. V jeho snech vždycky cválala podél řeky k lesu a kopyty se téměř ani nedotýkala země.

Když skončil gymnázium se samými jedničkami, řekli mu rodiče: „Tak, teď ještě vysokou. Přece chceš, aby z tebe byl pan Někdo!“ A maminka ještě dodala: „Nemůžeš se zahrabat někde na vesnici mezi ty burany, byl bys hlupák, kdybys nešel ještě do školy.“

Ale on nechtěl být pan Někdo, nechtěl zůstat ve městě, chtěl Šánthí.

Nakonec se rozhodl, že půjde studovat, měl svoje rodiče rád a učení ho vždycky docela bavilo. Po vysoké si už bude moct dělat, co bude sám chtít. I pan Někdo se může zahrabat na vesnici, protože kůň ve městě je holý nesmysl.

Studoval a bavilo ho to. Poznal nové lidi, nové přátele, hodně věcí se naučil, ale na Šánthí nikdy nezapomínal. Když si představil, jak jí dává kostku cukru, cítil její sametové nozdry, vnímal její teplý dech a znal tiché ržání, kterým ho bude zdravit každé ráno.

Pak jednou uviděl dívku, seděla ve studovně, zahloubaná do nějaké knížky. Štíhlé nohy hozené přes sebe, rukou si držela pramen plavých vlasů, aby jí nepadal do očí. Když je k němu zdvihla, zjistil, že jsou hnědé a hebké. Prošel kolem ní naoko nevšimavě, ale jak se znovu vrátila ke knize, byl v pokušení zavolat: „Šánthí!“

Byl zvědav, jestli by se otočila. Nezavolal, protože kdyby se náhodou neotočila, zklamalo by ho to. Dívka pak vstala, zavřela učebnici, ještě jednou se na něj podívala a odešla. Našlapovala tak zlehka, že se zdálo, jako by se nedotýkala země.

Od té doby se začali potkávat tak často, že už to málem nebyla ani náhoda. Vidali se na nejnepochopitelnějších místech, oba je to udivovalo, ale ani jeden z nich se těmto setkáním nesnažil zabránit.

Najednou se přistihl, že ji každý večer vysazuje na plavý hřbet své klisničky Šánthí, těší se jejími vlasy po pás a schválně pobízí Šánthí do cvalu. Všichni se koupou v široké řece s klidným, pomalým proudem.

Jmenovala se Eva. Chodila do baletu a taky zpívala. S klavírem, s kytarou, jen tak. Uměla vyprávět a smát se. Pozval ji do kina, pak i do divadla. Měla ráda společnost, proto ji vodil na večírky k přátelům. Miloval její plavé vlasy, její oči, smích a ona milovala nepokoj a dychtivost v jeho očích.

„Jsi jako Šánthí,“ řekl jí jednou.

„Kdo je Šánthí?“

Vyprávěl jí o své klisničce – budou ji mít spolu, obě budou krásné ve vysoké trávě na břehu řeky.

Vysmála se mu: „Ve městě neroste na břehu řeky vysoká tráva! A já z města nikdy neodejdu.“

Než zavřel dveře svého bytu, aby jako každý jiný den odešel do práce (byl teď pan Někdo), ještě zaslechl Evu, jak říká jejich osmiletému synovi: „tak zkrátka dost! Kůň v paneláku je holý nesmysl!“

PĚT Z KRUHU

Jak je zřejmé z obálky sborníku Pět z Kruhu 6, sekera je vetknuta do pařezu tak dlouho, až z ní vyrašila ratolístka. Abych upřesnila jak dlouho, tak téměř pětatřicet let. Zdá se to až neuvěřitelné, že stále raší, kvete a vydává plody přátelství těch pěti z Kruhu: pana Milana Duška, Jiřího Faltuse, Luboše Humla, Josefa Plachetky a Františka Uhra.

Pročítám stránky:

Kdyby nevyřkla jeho jméno, snad by ji ani nepoznal, jak se změnila.

Pokaždé, než jsem se rozhodl napsat ti dopis, zdražily známky. A neúnosně vysoké jsou teď, kdy čekám na tvou odpověď.

Konečně začal chápat, že být hamižný se nevyplácí.

Ucítil jemný závan podmanivě smyslné a tajemné vůně. Máří po pěti letech změnila parfém.

Něco prasklo ... Možná větev, kterou si pod sebou dlouho podřezával.

A já si uvědomuji, že každá jejich věta pramení v minulosti, že autory svazuje nejen psané slovo, (Myšlení je dar od přírody, ale někdy se zdá, že se ho člověku dostalo neprávem.), nejen čas, že je svazuje i přátelství. A já věřím, že stále bude vycházet sborník Pět z Kruhu, i když některý z nich odejde. Dokonce bude vycházet i tehdy, zbude-li poslední z nich.

Marta Urbanová

Názory se mění, jen předsudky jsou neměnné.

Patricie Holečková

JAROSLAV JONÁŠ

O JMÉNĚ

Někdo své jméno nese těžce

Jinému skýtá výhodu

Například paní Svobodová

Získala sňatkem

Svobodu

ZAHRANIČNÍ DOVOLENÁ

Na tři dny do Písku

dva dny ve Vodňanech

a kdyby někdo pozval tě

přes víkend do Vápna u Přelouče

tak jsi byl týden

na Maltě

POLITIKA

Politika v jednom ritu nese dvojí užitek
Jedněm dává imunitu
Z druhých cestou do kytek
Dělá tažný dobytek

GEOLOGICKÁ

Mohutný Hurá s velkým Slávou
jdou s každou dobou jako přátelé.
Na jejich hlavách vrstvy másla
střídají vrstvy popele.

VERITAS BOHEMICA

Pravda je Afrodíta českého vnitrozemí.
Rodí se každý večer z pivní pěny.

NEODOLATELNÁ

Mluvili o tom v Černé kronice:
Prý všichni podlehlí paní C.

JÁSAVÁ

Vesele u vesel
jásám si, já sám.
Já sám.

VYNÁLEZCE

Jan Stejskal

Po mořském pobřeží na okraji Terstu se procházel muž v dlouhém obnošeném plášti. Jeho pohled byl nepřítomný. Přestože se občas podíval na šedivý obzor, bylo patrné, že jeho duch se pohybuje na zcela jiných místech. Alespoň se to tak jevilo rybáři, který zde na pobřeží něco kutil u své bárky. Malé košilaté dítě běhalo kolem něj a hrálo si s oblázky, které moře vyvrhlo, když je před tím dokonale ohladilo svou letitou činností.

Náhle se muž v plášti zastavil a pozoroval dítě. Jeho mysl jako by se navrátila z dalekých míst k rybáři a jeho modrookému dítěti. Chvilí pozoroval, jak z malých oblázků vznikají pozoruhodné obrazce a pak poznamenal: „Šikovní holčička.“

„Je to chlapec, pane,“ odpověděl rybář. „Pořád si takhle hraje. Vytváří obrázky, stavby, pořád to zdokonaluje. Bude z něj asi stavitel. Nebo vynálezce.“

Poslední slovo s mužem v plášti trhlo. „Vynálezce? Není o co stát. Je to cesta k bídě a ke zklamání.“

Rybář se tázavě podíval na muže a ten pokračoval: „Vím, co říkám. Fantazie, nápady, to je jedna věc. Ale nestačí. Je potřeba umět je prosadit. Poznám jsem to na vlastní kůži.“

„Netušil jsem, pane,“ omlouval se rybář. „Vy jste vynálezce?“

Muž v plášti neodpověděl, ale pokračoval ve svých myšlenkách. „Prosadit se, to vyžaduje známosti, peníze... a zase peníze. A pak spousty pokusů a obavy,

zda vás někdo o vaše nápady neobere.“ Mávl rukou a na chvíli se odmlčel. Pak se náhle zeptal: „Slyšel jste něco o Civettě?“

„Jak by ne. Nešťastná loď. Policie prý zakázala další pokusy ...“

„To byla loď poháněná lodním šroubem. Mým lodním šroubem. Jenže stačil vadný materiál na trubkách, aby pokus ztroskotal. Ale můj šroub se tehdy osvědčil.“

„Vy jste tedy ...“

„Ano, Josef Ressel. Vynálezce mnoha věcí, ale člověk bez peněz. Radím vám – myslíte-li, že váš synek má talent, začněte už šetřit. Už studia stojí mnoho.“ Zadíval se na dítě. „Tohle je šťastný věk. Ještě neví, co ho čeká. Jak mi bylo dobře, když jsem byl v jeho letech a rozhlížel se kolem sebe.“

„Odkud pocházíte, pane?“ osmělil se rybář.

„Z Chrudimě.“

„Kde to je?“

„Daleko odtud. V Čechách. Takové klidné městečko. Moře tam není. Zato v okolí krásné lesy, nádherná příroda.“

„Tam jste se narodil?“ vyzvídal rybář.

„Ano, tam. Naše rodina žila v ulici, odkud bylo pár kroků na náměstí. Často si vzpomenu. Morový sloup, mohutný chrám, minaret Mydlářova domu. A jak jsem říkal, kolem krásná příroda, vycházky ke Slatiňanům ... Ale to už je všechno moc dávno.“ Trochu se zasníl, ale pak se rozpovídal.

„Ve škole jsem se učil dobře. A tak mne katecheta Kora vyučoval v latině, abych mohl na gymnázium. Tehdy jsem už opustil Chrudim a studoval v Linci. Učení mne bavilo, a tak jsem ještě pokračoval na dělostřelecké škole v Budějovicích. A pak na univerzitě ve Vídni. Bavila mě fyzika, chemie, a vlastně všechno. Jenže pak došly peníze. Můj otec a můj kmotr Čížek, kteří mne do té doby podporovali, byli na dně. Po dvou letech jsem musel studií zanechat. Ale měl jsem štěstí. Jednou jsem namaloval malinký obrázek bitvy u Lipska a ten se náhodou přičiněním jednoho mého krajana dostal až k císaři. Tomu se obrázek zalíbil a zařídil mi za to stipendium na lesnické akademii v Mariabrunnu. A tak se ze mne stal lesník. Mám lesy rád, začínal jsem v Dolním Kraňsku. Oženil jsem se, ale žena mi později zemřela. Moje druhá žena je skvělá. Mám děti, mohl bych být spokojen. Jenže rodina musí z něčeho žít.“

„Vynalezl jste lodní šroub. Jak říkáte, přišel jste i na mnoho jiných věcí. Že by se za vynálezy špatně platilo?“

„Vždyť jsem vám říkal, není to jednoduchá věc. Pokusy si vyžadají mnoho peněz, spoustu času ... Zlaté lesnické povolání. Jenomže mne pořád něco nutí vymýšlet, vylepšovat ... Chtěl bych lidem přinést něco užitečného, aby se tolik nenadřeli, aby to prostě pomáhalo.“

„Co jste ještě vynalezl?“ naléhal rybář.

Ressel se pousmál a mávl rukou. „Je toho dost. Třeba lisovací válcový stroj, šroubový lis na víno, válcový mlýn ... a nechtějte na mně, abych všechny ty maličkosti vyjmenovával.“

„Maličkosti?“ zapochyboval rybář.

„Nu, ve srovnání s tím, co mne stál lodní šroub. Na tom jsem pracoval léta. Chtěl jsem jím nahradit pomalý kolesový mechanismus, urychlit dopravu. A tvrdím, že šroub ještě způsobí zásadní obrat v paroplavbě.“

Když se o mně dověděli v Paříži, zajásal jsem,“ pokračoval Ressel ve svém vyprávění. „Dodal jsem plány, zúčastnil se pokusů na Seině – ale nic se nedělo. Mé jméno se v novinách ani neobjevilo. Zato podnikatel Malar byl oslavován. Jeho pařížská firma prostě moje plány okopírovala, mírně pozměnila – navíc k horšímu – a já jsem vypadl ze hry. Ošizen, podveden, bez honoráře. Byl jsem rád, když jsem vůbec sehnal prostředky na návrat domů.“

„Ale to je krádež,“ vybuchl rybář. „Jak jste se zabezpečil proti takovému podvodu?“

„Nijak. Nenapadlo mne ...“

„To byla chyba, pane,“ pokýval rybář vážně hlavou. „Na světě se krade, kradlo a bude krást. Nejen věci, ale i nápady.“

„Hledal jsem znovu někoho, kdo by můj vynález přijal,“ pokračoval Ressel. „Našel jsem jednoho jediného – terstského velkoobchodníka Fontanu. A tak se na vodě objevila Civetta. Loď poháněná mým šroubem. Fontana spoléhal, že mu přinese velké zisky. Jak to dopadlo, víte.“

„Jak to vlastně všechno doopravdy bylo?“ zajímal se rybář.

„Výrobce parního stroje Fichtner použil potrubí z nekvalitního materiálu. Při produkci trubka prostě praskla. Policie se obávala výbuchu a z bezpečnostních důvodů zakázala všechny další pokusy. Fontana se rozzuřil a odmítl podnik dále financovat. Ale můj šroub obstál! Jenže – vysvětlujte lidem, že závada byla někde jinde.“

„Určitě se jednou prokáže, že ten šroub je dobrá věc, když dokáže loď popohnat kupředu,“ mínil rybář.

„Už se ukázalo. Po Seině už plují lodi poháněné šroubem. Jenže mé prvenství bylo zpochybněno. Údajných vynálezců šroubu přibývalo, a tak anglická admirálita vypsala cenu pro toho, kdo prokáže svou prioritu při vynálezu. Nemeškal jsem a ihned poslal všechny doklady. A co myslíte, že se stalo? Vůbec nic. Žádná odpověď. Dodnes čekám. Ani arcivévoda Ferdinand Maxmilián nedokázal v Londýně prosadit nároky občana rakouského státu.“

Rybář se zamyslel. „Víte, pane, těžko se dá asi zabránit tomu, aby ve stejné době na různých místech světa lidé nevymysleli stejnou věc.“

„To připouštím,“ řekl Ressel. „Ale v mém případě to bylo jinak. Nikdo přede mnou s podobným nápadem nepřišel. Já jsem byl první.“

„Chápu. Je to nespravedlivé,“ souhlasil rybář. „Ale nevěšte hlavu. Chce-li člověk přinést lidstvu něco užitečného, nemusí být vždycky první. Podívejte, pane, jsem jen prostý člověk a lovím ryby – jako mnoho dalších. A vím, že má práce je užitečná, že nasytím mnoho hladových. Já vím, nedá se to tak srovnávat – vy jste musel vymyslet něco zcela nového, ale nebojte se, jednou to svět určitě ocení. A jistě vyplují na povrch i krádeže a nespravedlnosti.“

„Jenže svět nezná ani moje jméno. Zato se píše o jiných: Cummerow, Francis Smith, nebo Sauvage – to jsou ti ocenění. A zatím jen okopírovali nebo mírně pozměnili můj vynález.“

„O jméno bych se nebál. Jsem si jist, že vaši krajané na vás nezapomenou. I když jste v rodném městě nepobýval dlouho.“

Rybář se zadíval na dítě, které právě rozmetalo zvláštní obrazec v písku a přenášelo oblázky na jinou stranu.

„Vidíte, když to nejde tak, zkusí to zcela jinak a na jiném místě. Pořád musí vynalézat něco nového. Jsem zvědav, zda mu to vydrží. A taky, zda bude mít dost odvahy odolávat všem nepřejícím. A když ne, tak bude lovit ryby jako já. Jen se musí mít na pozoru, aby ho o jeho úlovek někdo nepřipravil. Jo, pane, člověk se musí mít pořád na pozoru...“

Dítě nevěnovalo ani na chvíli pozornost dvěma hovořícím mužům a bylo zcela ponořeno do své práce. Muž v obnošeném plášti na poslední slova rybářova nijak nereagoval. Hleděl už zase nepřítomným zrakem někam do dále a pomalu pokračoval v chůzi.

Rybář se opět dal do své práce, ale rozhovor s podivným mužem mu nešel z mysli. „Musí to být chytrá hlava, ten pan Ressel. To, co vymyslel, se určitě neutratí. Jen kdyby tak dokázal ještě vynalézt něco proti lidské nespravedlnosti a zlé vůli...“

JAN STEJSKAL z Nasavrka (1938) je učitel. Žánrem jeho literární tvorby je próza s regionálním zaměřením. Napsal Chrudimské příběhy v kresbách, povídkách a příslovích (2004), Pověsti a příběhy z Chrudimska a Nasavrcka (2006), 2 zpěvníčky písní (2004), 9 muzikálů pro děti, občas přispívá do tisku. Od prosince 2007 je členem Východočeského střediska OS v Pardubicích.

TOU DOBOU SE SVĚTEM KŘÍŽILY TŘI SÍLY. SLÁVA, MOC A LÁSKA.

Roman Troják

Královským krajem putovali tři poutníci. Ondřej, Pavel a Tomáš. Moc se ještě neznali, šli spolu jen krátce, a tak žádný zatím s jistotou nevěděl, proč ten druhý

nebo třetí je vlastně na cestě. Ale tušili to a to jim plně stačilo k tomu, aby se sprátelili. Ondřej byl tesař, Pavel krejčí a Tomáš podle řečí švec. To o sobě věděli. Všichni byli veselí, řeč jim nestála a přinášela vše, co bylo na jazyku. Kráčeli krajem, v kterém se ještě pilo z potoků. Lesy tu byly hustší než jinde, místy sice také polámané od vichřice a spálené požáry, ale jinak to ušlo. Tam u nich doma to bylo mnohem horší. Rozsáhlé povodně zničily veškerou úrodu a to, co zbylo, spálil oheň na prach.

Ve většině krajů se usídlila chudoba, a tak nebylo divu, že se lidé stěhovali do blízkosti bohatších měst, zvláště pak do města největšího a nejbohatšího – do města královského. No, a právě tam mířila cesta, po níž tito mládenci putovali.

Ondřej přiběhl k potoku, který je provázal už dobrou půlhodinu. Sehnul se do podřepu a do dlaní nabral čistou osvěživě chladnou vodu. Napil se a chtěl pokračovat dál v cestě, jenomže v tom se mu něco blýsklo před očima. V potoce před sebou zahlédl nádherně zářivý valoun zlata. „Takový poklad!“ pomyslel si, až téměř vykřikl radostí. S touhou po tučném úlovku okamžitě skočil do vody. Proběhl potokem skoro až na druhou stranu, sehnul se a vytáhl ho ven. Když ale voda z pokladu stekla, v mžiku nevěřil vlastním očím. V ruce držel jen blýskavý kámen nevalné hodnoty.

„Takhle se nechat napálit!“ pomyslel si a se zlostí hodil kamenem do dálky.

Kamarádi na něj nejprve hleděli a netušili, co si o tom mají myslet. Když jim to ale došlo, museli se smát. Pak už chybělo jen málo, aby první z nich skočil s vážnou tváří do vody a snažil se Ondřeje co nejlépe napodobit. Ten druhý ho samozřejmě, jak se patří, následoval. Zkrátka byli to veselí mládenci. Proběhli potokem téměř až ke druhému břehu, tam z vody vytáhli po kameni a s předstíraným úžasem na ně hleděli, jako by spatřili div světa. Pak se všichni rázem rozesmáli. Když měli zábavy dost, vydrápali se na břeh. Tam si sundali mokré kalhoty a po vzoru Pavla je rozvěsili na obrovský špičatý kámen, který tu vyčníval ze země do výšky dospělého člověka. Byl slunečními paprsky tak rozpálený, že nemohlo trvat dlouho, aby se kalhoty osušily. Bylo parné skoro už letní dopoledne. Ptáci zpívali a řeka hučela tak, jako by támhle o kus dál v křoví za ohybem ukrývala jez.

Pavel si z bot vylil vodu a zahleděl se na Ondřeje,

„Co bys dělal, kdybys našel zlato?“ nenechal svou zvědavost dlouho čekat.

Ondra se usmál. Nemusel ani dlouho přemýšlet. O něčem podobném už mnohokrát snil.

„Najal bych si nejlepšího ze stavitelů, aby mě naučil stavět překrásné domy!“

Pavel nevěřil vlastním uším!

„Ty bys takový poklad použil k tomu, aby ses naučil pracovat!?“ vyhrkl překvapeně.

„To tedy promiň, ale tomu nerozumím! Já mířím do královského města, abych zbohatl a už nemusel nic dělat! Budu tam šít šaty jenom pro boháče, a až

zbohatnu, koupím si dům, najdu si ženu a budu si do konce života užívat!“ Na důkaz toho, že to myslí vážně, si lehl uvolněně do trávy, přehodil pravou nohu přes levou, zasněně se zadíval do oblak a zuby začal vymačkávat sladkou šťávu z právě utrženého stébka trávy.

„Ty mi nerozumíš!“ bránil se Ondra. „Já bych chtěl být slavný! Chtěl bych, aby si mě lidi vážili za to, co dokážu! Možná bych jednou mohl vystavět i chrám! To by pak teprve lidi koukali! Uctívá poklona, pane staviteli, ... smekali by čepice, a já bych jim jen odpovídal: uctívá poklona ...“

Ondra se při svém líčení tak zasněl, až zapomněl, že si chtěl také vylít vodu z bot.

„A co ty?“ otočil se Pavel k Tomášovi. „Co bys dělal, kdybys našel zlato?“

„Já ti ani nevím. Nepřemýšlel jsem o tom,“ odvětil mu s klidem mladý švec. Tvářil se při tom, jako by o tom ani přemýšlet nechtěl.

„Nepřemýšlel? Ty bys nechtěl být bohatý?“ podivil se Pavel.

„Anebo aspoň slavný?“ doplnil jeho otázku stejně překvapený Ondra.

Tomáš pokrčil rameny.

„Tak proč jdeš do královského města?“ vyhrkli na něj oba téměř zároveň.

„Nevím!“ podrbal se mladík pod čepicí. „Já vlastně ani nevím, jestli tam vůbec mám jít!“

„Co nám to chceš namluvit?“ nevěřil mu Pavel. „Vždyť už je to jen hodinka cesty ...! Tak kam máš tedy naměřeno?“

Tomáš se přátelsky pousmál. Bylo mu jasné, že teď ho už v klidu nenechají, a tak se jim to pokusil vysvětlit.

„To máte tak,“ začal zeširoka. „Ševcovskému řemeslu mě vyučil otec. Naučil mě snad všechno, co sám znal. Jen jedinému mě naučit nedokázal. Tomu citu, který on sám pokaždé vytuší, jaké boty člověku nejlépe padnou. Ten prý musím nalézt sám. A tak mě poslal do světa, abych poznal lidi. Až prý poznám jejich povahy a skutečný důvod, pro který své boty nosí, pak teprve budu šít ty nejlepší. A je jedno, jestli to budou boty honosné, zdobené anebo tyhle naše obyčejné. Prostě by měly být všechny takové, aby se v nich ten který člověk cítil nejlépe.“

Pavel se zahleděl na své ošoupané boty sušící se v trávě před ním a neodpusťil si poznámku.

„Tedy se vši úctou k tvému otci, ale nic tak divného jsem ještě neslyšel!“

„Já také ne!“ přidal se k němu Ondra, který si zas nejspíše prohlížel svoje boty. „A jací tedy podle tebe lidé jsou?“

„To je různé,“ zatvářil se Tomáš pohotově, jako by jeho otázku čekal. Skutečně jistý si ale zatím nebyl, protože toho z lidských povah ještě moc nepoznal. Pokusil se proto hlavně vsadit na to, co právě slyšel a trochu to okořenit tím, co občas slyšával doma. Pak z toho mohla vzniknout docela světa znalá řeč.

„Někteří lidé touží po penězích,“ začal s pohledem mířeným k Pavlovi. „Peníze odjakživa znamenaly jistou dávku moci. Když jich máš dost, můžeš si koupit, co chceš, anebo si najmout jiné lidi, aby za tebe dělali věci, které se tobě samotnému právě dělat nechťejí...“

Jakmile zahlédl Pavlův souhlas, otočil se k Ondrovi.

„Pak jsou tu ti, kteří touží po slávě a uznání. Ti chtějí, aby je znalo co nejvíce lidí! Přejí si, aby na ně nikdo nikdy nezapomněl! Touží být středem obdivu. Přejí si, aby si jich lidé vážili. A ještě lepší by bylo, kdyby o nich věděl celý svět!“

Teď kápnul do noty i Ondrovi. Bylo zřejmé, že může pokračovat, ale od toho okamžiku jako by už mluvil jen sám k sobě...

„A do třetice jsou tu takoví, kteří hledají lásku. Někteří mezi lidmi, jiní zas ve své práci. Ale aby to nebylo tak jednoduché, většinou se to ve všechno mísí, jako bys lil mléko do vody. Jak říkává naše máma: sláva, moc a láska hýbou světem,“ ukončil svou řeč a zavzpomínal na domov.

Nastalo ticho. Každý se vnořil do své vlastní představy o světě, aniž by si uvědomil, že těch představ je vlastně tolik, kolik lidí chodí po světě.

Dlouhé tiché snění přerušil až Ondra. V očích se mu zračila mnohokrát odkládaná otázka, a tak se s naléhavostí konečně obrátil k Pavlovi.

„Tak co? Už nám to své tajemství povíš? Říkal jsi, že nám všechno prozradíš, až se budeme blížit k městu.“ Pak se obrátil pro podporu k Tomášovi. „Nemyslíš, že je už načase?“

Tomáš se na Pavla zahleděl se stejnou zvědavostí, jakou překypoval Ondra a souhlasně přikývl.

„Když myslíte...“ pousmál se Pavel, kterému se také líbilo být středem zájmu. S pocitem důležitosti vytáhl ze svého koženého vaku svitek papíru.

„To je dopis od mé tety. Už pátým rokem slouží v královské kuchyni,“ pronesl hrdě, zatímco svitek rozbaloval způsobem, jako by to byla svátost sama. Ještě než však začal číst, neodpusťil si poslední poznámku: „Ale nikomu o tom neříkejte! Je to tajné!“

Ondra s Tomášem nadšeně přikývli.

„Takže...“ teta tu píše o naší princezně. Jak jsem vám už říkal, je prý přesně tak krásná, moudrá a vlídná, jak se o ní říkává. Teta tu píše, že se princezna dokonce jednou usmála i na ni, když se náhodou setkaly v královské zahradě.“

„Tak vidíte!“ prohodil Ondra. „A u nás se už povídalo, že to jsou jen babské povídačky! Všichni si tam myslí, že vrchnost se s obyčejnými lidmi nebaví!“

„No a teď pozor!“ pokračoval Pavel. „Princezna se už zasnoubila! Do královského města se teď sjíždějí davy lidí – obchodníci, řemeslníci, sedláci, venkované i měšťané. Nikdo nechce promeškat svatbu. Oslavy prý budou tak velké, že hostiny budou uspořádány i pro prostý lid!“

Ondra se s trochou zklamání zamračil. „Ale to není nic nového! To už si štěbetají i vrabci na střeše!“

„Tohle možná ano, ale ten zbytek určitě ne!“

„Jaký zbytek? Povídej!“ ožil znovu zájmem Ondra.

Pavel se zatvářil ještě tajemněji než doposud, měl totiž pocit, že tahle zpráva si to zaslужuje.

„Král odjel na několik dnů do letního sídla v horách. Nechal tam sezvat velké mágy, čaroděje, vědmy, kouzelníky, astrology a proroky z celé země, aby se tam poradili, jak utišit rozbouřené přírodní živly. Jestli se to prý povede, tak už nás nebudou trápit ani povodně, vichřice, požáry, ale ani zemětřesení. Úroda se zvýší a s tím zmizí i chudoba...“

Mládenci se rozzářili. Měli pocit, že tohle je opravdu něco! Zpráva, ke které se jen tak někdo nedostane! Tajná zpráva přímo z hradu!“

Všichni tři leželi v trávě, vyhrřívali se na slunci a představovali si, jak by to bylo krásné, kdyby se všechno povedlo. Přitom se s pocitem bezmezného svobody dívali na bílá oblaka, jak si s lehkostí plují po modré obloze.

Po chvíli už ale byly kalhoty na kameni suché, a tak se mládenci zvedli a pomalu se začali oblékat. Nijak zvlášť při tom nespěchali. Rozhlíželi se kolem a stále si o něčem vyprávěli. Najednou se Tomáš zarazil. Právě měl jednu nohu v nohavici, když se hlasitě rozesmál.

Jeho kamarádi netušili, o co jde, a tak jen stáli a nechápavě na něj hleděli.

On je však dlouho nenapínal. „Jen se na nás podívejte!“ nadhodil s veselou. „Celou dobu si tady sušíme šaty, a když je máme konečně suché, začneme se oblékat. Vlezeme v nich zpátky do řeky anebo tu vodu přeskočíme?“

Oběma kamarádům to okamžitě také došlo. Mezi paloukem, na němž se sušili, a cestou, po které chtěli jít, protékal potok.

„No vidíš! Půjdeme zas hledat poklad!“ vyprskl smíchy Pavel směrem k Ondřejovi.

Ten se ale tvářil, jako by se ho to vůbec netýkalo. Klidně se posadil do trávy a zahleděl se na své boty. Pak vzal jednu ze svých bot, otočil ji podrážkou nahoru a voda mu z ní vyšpláchla rovnou do obličejce. „To snad ne!“ prskal, zatímco se utíral do rukávu. „Já na to dočista zapomněl!“

Jeho kamarádi se rozesmáli ještě víc.

„No, co se dá dělat,“ nadhodil už jen tak pro sebe a vylil vodu i z druhé boty. „Půjdu v mokřých.“

Za chvíli se chystali vkročit do potoka. V tom si ale Tomáš ještě něčeho všiml. Vrátil se ke kameni, aby si ho lépe prohlédl.

„Hele! Viděli jste to?“ volal směrem k řece. „Tady je něco napsáno!“

Pak začal nahlas předčítat:

*„Až dospěje princezna
krásná, moudrá, milovaná,
která Oko pohladí,
tehdy přijde Jeho chvíle.
Tehdy On,
Král Draků znovu rozpřáhne svá křídla
a přihlásí se o to, co mu po věky věků
pravoplatně patří!“*

„Co to má být?“ zarazil se nevěřicně Pavel.

Ondra s Tomášem jen nechápavě kroutili hlavou.

„V životě jsem o něčem takovém neslyšel,“ vypravil ze sebe zaskočený Ondra. Snažil se vypadat vyrovnaně, ale když konečky prstů ohmatával do hloubky vyrytá písmena, začal sám sebe raději ujišťovat, že je to jen hloupý žert. Jenomže, kdo tu vyryl takový nápis, musel u kamene strávit alespoň několik týdnů, aby se mu vydařila tak dokonalá práce! Hrany byly ostré, čisté, bez sebemenšího kazu. Až mu z toho běhal mráz po zádech.

„Jako by se tu psalo o naší princezně!“ vysoukal ze sebe trochu nejistě. „Co říkáte?“ To je celá ona. Krásná, moudrá, milovaná ... Ale drak?“ lehce se zachvěl, jak mu znovu přejel mráz po zádech. „Draci jsou našťestí jen v báchorkách! Ještěže je to nesmysl!“ zabručel nevrle. „Raději pojďte!“

Pavel s ním plně souhlasil.

Tomáš měl ale jiný názor. Nápis ho něčím přitahoval. Bylo na něm něco zvláštního. Něco, co ho přimělo k rozhodnutí, že tu chce zůstat chvíli sám. S přáteli se proto rozloučil, nechal je odejít a ještě dlouhou dobu se zvláštním zaujetím hleděl na menhir (ze země vystouplý kámen), jako by si snad chtěl zapamatovat každé jeho vyryté písmeno. Jako by tušil, že stojí na pokraji tajemné, možná i zapomenuté cesty. Vnímal kouzlo neznáma. Tušil tajemství, které se mu vrývalo do srdce tak podmanivě, až mu to bralo dech. Zdálo se mu, jako by ho tenhle kámen už po dlouhé věky očekával. Cítil to v konečcích prstů, jak jimi donekonečna klouzal po pravidelných tvarech hlubokých znaků. Cítil to ve svěžím vánku. Slyšel to ve štěbetání vrabců. Voda v potoce také najednou šplouchala způsobem, jako by ho vábila k dalšímu kroku. Slyšel to, cítil to a nebál se. Byla to výzva! Nebyl proti, souhlasil, a tak nevědomky vkročil na ztracenou stezku draků ...

(Úryvek z knihy O dracích a menhirech z vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí)

ROMAN TROJÁK (1974) bydlí v Albrechticích u Lanškrouna, pracuje jako odborný referent ve firmě na zpracování papíru STEPA s. r. o. Píše prózy pohád-

kového charakteru, nazývá je příběhy srdce. V roce 2003 vydal vlastním nákladem Čarodejnice. 2007 ve vydavatelství Oftis O dracích a menhirech. V březnu 2008 byl přijat za člena Východočeského střediska OS v Pardubicích.

PŘÍBĚH SRDCE

Před časem dorazila na knihkupecké pulty kniha **Romana Trojáka** z Albrechtic u Lanškrouna nazvaná **O DRACÍCH A MENHIRECH**. Zásahu na tom má vydavatelství **OFTIS v Ústí nad Orlicí**, které ji vydalo už jako svoji 206. publikaci. Kniha má pevnou vazbu, 167 stran a nápaditě ji ilustroval Jaromír Palme.

Na první pohled jde o příběh pro dětského čtenáře, protože se odehrává v pohádkových kulísách, ale hloubka, které autor v textu dosahuje, předurčuje ho čtenářům každého věku. K tomu směřuje i úvodní předmluva – Příběh srdce. Těch pár vět předznamenává, že Trojákova pohádka má v sobě daleko hlubší náboj než ty, kde se řeší pouze tradiční souboj dobra se zlem. Kdo by odolal těmto autorovým slovům: *Všechny příběhy, které nám vstupují do cesty, obsahují vedle čisté pravdy i závoj omylů. Nevím proč, ale snad to tak musí být. Zaměřte proto své svědomí do svých srdcí. Právě tam se skrývá celá část pravdy, kterou hledáme. Jakmile se jí střípkem pravdy ve vyprávěném příběhu jen lehce dotkneme, rozchvěje se vaše srdce velmi zvláštní a nezaměnitelnou náladou. To je ta chvíle, kdy je vaše srdce ochotné vyjevit celé své tajemství. Stačí se jen ztišit a s láskou se zaposlouchat do jeho vyprávění – do příběhu vašeho vlastního srdce. Je to příběh, který se týká jen vás. Tajemnou nití vás spojí s dávno uplynulými věky a otevře před vámi mnoho zajímavých skutečností. Nikdo jiný než vaše srdce váš příběh pravdy nezná. Proto mu prosím důvěřujte. Ochraňujte tento svůj cenný dar. Je velmi křehký a je jen váš...*

Jedním ze tří poutníků, kteří putují zuboženým královstvím, je Tomáš, mladý švec. Nezalekne se tajemného nápisu vytesaného do kamene, jde za hlasem svého srdce a nevědomky tak vykročí na dávno zapomenutou stezku draků. V Orlím hnízdě poznává moudrou kmotřičku a dívku Terezku, která celým svým srdcem a celou duší věří v překrásný a láskyplný dračí svět, přestože se krajem šíří zpráva o zlém draku, který pro sebe požaduje princeznu. Tomáš a Terezka se vydají na nesnadnou cestu...

Příběh se bezesporu zabývá samotnou podstatou lidského žití a našeho vztahu k planetě Zemi. Mnoho z toho, o čem autor píše ve stylu strhující pohádky, vlastně odráží skutečnosti, které se musí řešit v současnosti, například stále více přírodních katastrof. Hraje tu základní úlohu Dračí oko, které je třeba vrátit tam, kam patří. Tomáš a Terezka, s pomocí mnoha dalších, převážně prostých lidí, se snaží vykonat, co považují za nutné. Po mnoha peripetiích, které mají jejich cestu překazit, se úkol přece jen zdaří a Dračí král, který je jakýmsi strážcem Dračích

oka, jim za to děkuje, vznáší se s nimi k oblakům a odměňuje je pohledem, který se může naskytnout pouze z jeho hřbetu.

Obdivuji autorovu svěží fantazii, kterou doslova hýří v průběhu celého svého příběhu, a mám pocit, že se mu snad ani nedá co vytknout. Kniha je druhá v pořadí (v roce 2003 vydal vlastním nákladem ČARODEJNICE rovněž s podtitulem Příběh srdce) a lze konstatovat, že neobvykle vyzrálou a čtivou, je možné ji s klidným srdcem doporučit pro její nesporné kvality i těm nejnáročnějším čtenářům. Věřím, že nás autor Čarodějnic a O dracích a menhirech potěší dalším, stejně dobrým příběhem srdce.

Milan Dušek

FRANTIŠEK UHER

FERDA MRAVENEC

Vše, co už prasklo přec:
Mravenec Ferda byl švec!
Kde je ten kraj s těmi rovny?
Chci to prásknout Sekorovi!

O POPELCE

Popelko, ach,
vybírej hrách,
princi dej popel přebrat.
Nechce? Musíš ho přeprat!

BALADA

Dle poslední módy
psal na ženu ódy
a když neměl náladu,
složil na ni baladu.

OBECNÍ KRONIKA

Jako místní kronikářka
byla tuze velká lhářka,
nezapsala který s kterou,
a zda nožem či sekerou!

POHÁDKOVÁ LOUPEŽ

S pistolí Cipísek
šel si hrát na písek.
Zeď dělala Manka,
blízko stála banka.
Rumcajs dbalý lesní varty
s Volšovečkem mazal karty.

ZTRÁTA CTIHODNOSTI

Diogenes ze sudu
dělal Řekům ostudu.
Možná pouze ze studu
hrubě klnul osudu.
Sud mu prý byl rájem,
neplatil však nájem.

Náboženství už hodně lidí připravilo o víru.

Patricie Holečková

Krátké lyrické prózy IVO HARÁKA

Tam, tam –

Taková nezbytnost: i on jednou okusí smrt na svém těle. I kdyby svedl sebelepe posunovat slovy (motlíteb), i kdyby sebelépe vřazoval cizí těla do vlastního přiběhu.

Může si vypůjčit: slovo, peníze, sako, vagínu, ledvinu. Může méně spát a více pít. Ale to jsou pouhé obezličky: použité proto, aby zapomněl, že oklika často bývá snazší a rychlejší cestou.

Vědom si okřídlených Horácových slov píše nyní o babiččině dlani, která jej pohladila nad čerstvým hrobem prababičky. Ale ta ruka už je také proměněna v drsnosrstý popel.

U svatě Máří (Hedvice)

K oltáři tedy raději zády? Obětovaná ňadra svěťice podobna barokním monstrancím. Terčíky hostií při pozdvihování. Až do setkání s tebou a s ní: nevěda, jak dráždivě cudnou umí býti nahota. Plochostropé jednodolí: panel nebe, které právě padá – Navěky zavalen smlčeným a mešními písněmi cikánů. Ite, missa est.

Nádraží (prakticky kterékoli)

Trochu záviděl bezdomovcům, přestože smrděli a měli ruce i tváře plné boláků. Proč jenom se shlukují kolem nádraží? – Snad aby mu dávali najevo svoji převahu: oni mohou setrvat.

Nezbytnými společníky jim byli pes a krabicové víno. Poněkud jednotvárná strava. Na cesty se vydávali (už jenom s vínem) zamčení na vlakových záchodcích. Ale: museli se vůbec vydávat?

Možná si je přivážel s sebou: byl si jist, že na všech nádražích potkává tytéž tváře: s vůní kysaného zelí.

Potom se mu trásly ruce: neboť ten, kdo mohl být obrán (přestože sám vězněm), byl dozajista on. Ledaže by hodně nahlas zakřičel, kolikátého je a kolik je právě teď hodin.

Marné otázky

Rozevřít dlaň proti větru a nechat hlínu prosívat mezi prsty. Drobné úlomky jemně dopadají na tvoji tvář: voní a zvoní. Nevíš a nedozvíš se, který je časem ztvrdlé lejno a který časem změkklé kosti. Čí škrkavky jsi právě pozřel. A zdali.

Příběhy příběhů

Vždycky ho vzrušovaly tyto verze: Strom padající na manželku, která přinesla svému muži do lesa oběd *příliš brzo* – strom *konečně* padající na manželku, jíž se

už dlouho (neplodné a bohaté) chtěl zbavit. Jméno Lahodný jako jméno pytláka, jenž usilovně líčil na hajného, až pozval na oběd jeho ženu a děti, aby před nimi – se slovy: to je panečku lahoda, co! – vytáhl z hrnce s polívkou ovařenou hlavu jejich otce.

Verze uchovávané v paměti jako chuť rybízu z kamarádovy zahrady – rybízů, pod nimiž prý v zemi odpočívají kůstky kamarádova staršího bratříčka. Pokud by si z nich směl vybírat, tedy by si přál, aby prababička tenkrát odešla do Vídně ne za službou, ale, jak se o tom šeptá doteď, dělat kurvu.

Příliš mnoho otázek a sebevrahů šlape bahnem tvých textů: nebojíš se, že vyvolají demony? Hladina je zatím nehybná, ale zezdola se už blíží velké žluté bubliny.

POEZIE NEDBÁ HRANIC

Ve stále početnějším hejnu členů Střediska jsme dosud postrádali překladatele. První vlaštokou se stala polonistka básnička Věra Kopecká, která po dvojja-zyčných, společně vydávaných publikacích připravila výbor z básnické tvorby polského básníka Kazimierze Burnata **ZA OBZOR**, kterou s vrocením 2008 ve skromné, ale vkusné úpravě vydala Agentura pro rozvoj Broumovska. Stalo se již pozoruhodným fenoménem doby, že řadu velice hodnotných knih nevydávají registrovaná nakladatelství a záslužně je suplují různé instituce. Což má závažný kámen úrazu, knihy jsou převážně distribuovány v omezeném geografickém okruhu, nedostávají se ke čtenářům klasickou distribuční formou. Vraťme se však k poezii jako takové. Literární historie dokazuje, že čeští čtenáři měli vždy rámcový přehled o polské poezii a tato tradice nepolevuje. Proto můžeme celkem spolehlivě hledat prameny Burnatovy poetiky. Náleží k tomu nejlepšímu pová-lečnému proudu, počínaje Iwaskiewiczem a známou skupinou básníků z pade-sátých let, z nichž důvěrně známe především Jerzyho Harasymowicze a Mirona Bialoszewského. Nelze však nepodotknout, že Kazimierz Burnat je ryze svůj, stríz-livý, konkrétní, úsporný. Jeho spontánní obraznost je prostá běžných stereotypů a zahlcující, myšlenky otupující mnohomluvnosti, která je nedostatkem mnoha básníků nejen na obou stranách česko-polské hranice. Burnat, narozený v roce 1943, má za sebou poměrně bohatou publikační činnost, jeho verše se dočkaly přeložení do několika jazyků a Věra Kopecká zřejmě měla při výběru šťastnou ruku. Pochopitelná a velice blízká je taktéž umírněná Burnatova melancholie, evokující snovou atmosféru mlhavých podzimů a moudrých účtování. V souladu s veršem // *v předešlém vrůstání* // *do březové kůry* // vrostl Burnat do kontextu

současné polské poezie. Když si přiblížíme jeho // *cizí horizont* //, seznáváme, že jde i o náš horizont. A přímo krédem a mementem zároveň je Burnatův verš

// *noc po noci nic // nic nepřichází samo // čekám //*. Jako kdyby nám polský básník promluvil z duše. Poezie Kazimierze Burnata je v překladu Věry Kopecké, jejíž verše obnášejí řadu obdobných básnických atributů, vítaným a záslužným příspěvkem a především závažným literárním počinem na rozlehlém lánu překladové literatury. Mělo by se jí dostat širší popularity, neboť nepostrádá celou škálu výrazně motivačních prvků.

František Uher

ČAS

Marta Urbanová

Mívá tuhý kořínek
svůj ciferník hodinek
různé cesty oblohou
lidé v nich nic nezmohou

Nikterak nám nepomůže
zastavení hodinek
směr dát cestě sluneční
přidat šňůru pupeční
čas nás ignoruje
nedá se přemluvit
podplatit
obalamutit

nemá tu lidskou vlastnost
jako my

NEKONEČNÝ ROMÁN

Marcella Marboe

Káva je dobrá.

Mlčíme dál, až ona najednou řekne: „Je tu krásně. Ta zahrada ... ten klid ... Tak divíte se ...? Ano. Jsem více než poloviční Němka ... Vidíte, to vaše „ž“ jsem se nenaučila žikat nikdy,“ zareaguje na nechtěný stín pobaveného úsměvu kolem mých rtů. „Ale domov, jak žikal tatínek, mám zkrátka tady. Chtěla bych vám ... tolik vyprávět, jenže ...“ mluví mírně, zdrženlivě krčí rameny, po špičkách obchází bolavá místa duše.

Očicháváme se opatrně, jako dvě nedůvěřivá zvířata. Pak najednou, jakoby si teprve teď vzpomněla, odběhne do kuchyně.

„Bábovka,“ oznámí. „Domáci. Ožechová. Tu pekla naše Máry s Johankou.“

Ano, je to bábovka. Domáci. Jak ji vyndáte z trouby, musíte povrch potřít máslem, to kvůli křupavé kůrčičce, a pak posypat vanilkovým cukrem. Ano, bábovka na stole přede mnou je právě taková, jakou pečeme od nepaměti my. Taková, jakou moje babča Baronová ve velké světnici statku Na hnízdě vždycky postavila doprostřed vyšívaného ubrusu v neděli po obědě. Taková, jakou moje mamka Mařáková stavěla v neděli po obědě doprostřed vyšívaného ubrusu v kuchyni klečanské školy. Pravá česká bábovka. Voní.

Paní Vilma se slabými prsty pokouší svůj výtvar nakrojit: „Ožechy. Jak já miluji ožechy! Rozlousknete je třeba – třeba v létě ... A najdete v nich minulý podzim. Ty lískové jsem sbírala do pytlíku na kuličky a pak si je v plechové krabici schovala na půdě za trám, aby mi je myši nevybrabčily,“ užije výraz mé babičky a jako ona laškovně zahrozí ukazovákem. „Věřila byste, že teď, když jsem se po víc jak čtyřiceti letech vrátila, jsem tam ten svůj poklad našla? Věřila byste, že ty ožičky si podržely jádra? Moji minulost ... Mých dvanáct let ...? Věřila byste, že jsem brečela? Ty ožechy totiž pro mne tenkrát nasbíral můj strýc Albert ...

Já vím, chcete, abych povídala o něm, ne abych nostalgicky vzpomínala, ale trvalo mi pětadesát let, než jsem se odhodlala ... Chtěla jsem vás ... pozvat dšív. Ale odkládala jsem to. Z některých věcí se totiž člověk stejně nevymluví. Některé věci, co se staly, je opravdu těžké ... pochopit ... Sama bych chtěla napsat, co teď, co po tom všem cítím a ... prožívám, ale netroufám si.

Ráda bych se ... tak nějak ... i omluvila ... Jenže sama vlastně nevím komu ... a za co ... Uvnitř ... ve vnitřku sebe – žíkáte to tak?, se také často zabývám otázkou svědomí – gewissen. Svědomí? Svědomí!

Ale stále mi pžipadá – pro vás možná absurdní představa – že tam je to čisté ...“ položí plátek bábovky na talířek a přisune přede mne. „A někdy mě také napadne ... hloupost ... kdo se za to všechno, co se stalo ... omluví mně ...?

Takže proto jsem vás pozvala ... Protože už sama sebe nemohu snést. Protože tady ... v téhle vsi vlastně ... všechno začalo. Tady jsem si až do dvanácti let hrála na krásnou slečnu z bohaté česko-německé rodiny. Tady jsem bydlela ve třech vlastních pokojích plných hraček, obrazů a úžasných knih. Další tři pokoje mi patřily v pražském bytě na Národní třídě, další v Jánských Lázních ... a moje sestra s bratrem na tom nebyli horší. Nebo hůž?

Zakladatelem zdejších lesních školek byl vlastně dědeček, Karel Engel. Pílu v Jánských Lázních, tu už koupil tatínek. A v Praze postavil továrnu na zpracování dřeva. Při plné zaměstnanosti měl ve všech svých podnicích skoro čtyři sta zaměstnanců. Tatínek vyvážel do Rakouska, Maďarska, Jugoslávie, Polska, Rumunska, Lotyšska, měl zastoupení ve Vídni, Budapešti, Lvově, Rize, Istanbulu.

Proto také nebyl moc často doma. Jezdil na spoustu obchodních cest a v Československu měl řadu vlastních obchodních zástupců. My, děti jsme nejvíc milovali pana Reichmana z Pardubic, který jezdil na služební jednání za tatínkem sem, do Šiček. A víte, proč jsme ho tak milovali? Protože nám vždycky přivezl plný pytel perníku. Jako Mikuláš!“ zasmála se. „Jenže pan Reichman byl Žid – a také skončil ... tam ... A pak jsem ještě měla moc ráda pana účetního Ouředníčka, který pracoval tady v naší kanceláři. Když jsem něco nutně potřebovala, a to bylo každou chvíli – tužky, gumu, papíry na malování – šla jsem za ním a žekla mu jako tatínek: Otíčku, prosím vás, dejte mi to. A on mi to dal.

V Praze jsem sama do naší továrny nesměla. Ani žádné zaměstnance jsem tam neznala.

V Praze se naši nejvíc stýkali s rodinou židovského žeditele banky pana Augustina. Někdy si s Augustýnovými chodili sednout do Lucerny k panu Havlovi, někdy jsme si vyrazili na tenis nebo na společný výlet na parníčku po Vltavě, či na Karlštejn. Také měli tři děti, Huga, Helenku a Frederiku – a také se nikdo z nich z koncentráku nevrátil ...“ vzpomínala smutně.

„V Praze jsme s maminkou šily u Podolské. Botičky nám na míru vyráběli nejlepší Baťovi ševci, kloboučky, kabeličky, rukavičky a paraplička – to všechno jsme také musely mít originál. A těch šperků! Kdoví, kam se potom poděly ... Proč to tak nemohlo zůstat? Žekněte, kdo diriguje lidské osudy? Učili nás, že Bůh ... jenže já už dneska ...“ zavrtí hlavou. „Rozumíte, paní Emo? Tak mě pohltila hra na nóbl slečnu, až jsem si nestačila všimnout, že je válka. Jako bych o ní ani nevěděla ... S hanbou si na to dneska vzpomínám. Dneska, když jsem už stará ... Vlastně i na to uklízení po vlastním životě ... jsem už stará,“ vzdychne.

„Mohla bych vám nějak ...?“

„Víte, když si chce člověk uklidit – myslím v sobě – musí se do toho pustit sám. Vlastními silami. Musí se na to opravdu soustředit. A jestli chce také navíc pochopit druhé, protože sám touží být od nich ... nebo s nimi? ... jimi? ... pochopen, musí se k nim dostat. Musí opustit šatičky od Podolské, jestli mi rozumíte ...“

„I kočár s ryzáky,“ rozumím. „Maminka mi hodně vyprávěla ...“

– Patnáct pokojů Engelovy vily uklízely dvě české služebné a slečny Johanka s Vilmou, které měly vlastní českou bonu, se nikdy nesměly s námi ostatními chodit koupat k Labi. Ty se nabřečely! Jenže Mína, ona byla taková vzpurná, když opravdu chtěla, prostě utekla, vzpomínala mamka. Prý měla paní Engelová starost, aby se jim děvčata nezakoukala do nějakého českého Honzy. A tak pro jistotu trávila rodina dovolenou u moře. Každý rok u moře! To jsem jim záviděla. A také to, že nejezdili žádným ubohým kočárem s ryzáky jako my, ale autákem s vlastním šoférem, dodávala.

„Maminka mě hodně nenávidí, že? Vzkázala, že není důvod, abychom se ... sešly ...“

„Nedivte se,“ trhnu rameny. „Ve vsi se o vás říkalo ... A sokolové byli vlastenci. Když pak dědu Mařáka sebralo gestapo ... Dřív vás měla moc ráda ...“

„Dřív ...“

Ta tragédie ... Venda Baronů. Jednou na mne vyplázl jazyk a kšikl: Káčo německá, nafrněná!

Venda ... moje ... moje první ... setkání se smrtí. Bohužel ... ne poslední ...“ vzdychla. „Byla jsem tenkrát nemocná – v posteli, no – dívala jsem se z okna, když šel pohřební průvod přes kšíšovatku ... Děsila jsem se lesklého černého vozu i vraných koní s chocholy. Nemohla jsem věšit, že už ho nikdy nevidím. Toho protivného Vendu. Že už mi NIKDY nešekne – káčo německá, nafrněná!

Smrt. Černý závoj přes oči měla paní – ta jeho maminka ... a pan starosta Baron ji podpíral ... jak se ... hroutila v pláči ... A věnce!“ sepjala ruce. „Vůz jimi byl ... zavalený! A ubřečená Líza! Ale – já, nechápala jsem proč – když Venda byl protiva a ona sama žikala tak ... Dyť já to vidím jako dneska! Drůžičky ... Stovka drůžiček. A vedro ... Na černých hšbetech koní bílá pěna ...“

Smrt ... Kde by mě tenkrát napadlo, jak důvěrně se může k člověku pšituit ...“

Já vím, co si teď myslíte. A také vím, že toužíte po jediném. Abych už konečně vyložila karty. Abych vyklopila, jak se dnes dívám na strýce Alberta a celou tu zběsilou dobu. Chcete, abych vám pšiznala, jak lituji, jenže ... ono to všechno není tak jednoduché. Chcete slyšet: Za první, za druhé, za třetí ... Ne. Život šel, jak šel, ale očíslovat se nedá. Některé události se překrývaly, některé – jak se to žekne? – předcházely, pšišly s předstihem, ač měly přijít následně, jiné se na smělu pozdržely.

Příběh jednoho člověka a jedné doby, není pšiběhem jednoho člověka a jedné doby, ale je příběhem celého lidstva v jeho historii. Proto nemůže mít žádný uchopitelný začátek, pevný bod, nemůže mít žádný definitivní konec, ani jediné, nezpochybnitelné žešení. Pšiběh žádného života není rovný jako prásknutí bičem či šmiknutí skalpelu. Příběh lidského života je orvaný, otahaný a urousaný jako podolek služebné sukně,“ zasípala vyschlým hrdlem. Svým procítěným projevem se hodně zadýchala.

„Jsem stará. Zdá se mi, že jsem zestárla rychle. Nechápu, jak se to mohlo stát, ale stalo se to, mein Gott!“

Samozřejmě, chci vám žíct, kdo byl můj strýc Albert. Chci vám žíct, kdo byl Božský Berti. Proto jsem vás pozvala. Jenže pšed tím, než vám to prozradím, si toho musíte spoustu vy ... vy ...? Nebo ... ujasnit ...? A v první žadě ovšem musíte pochopit, proč jsem se rozhodla svěžit svou minulost právě vám.

Z okruhu lidí, které znám, jste totiž možná jediná, která ví, ... si uvědomuje(?) ... že život se nedá vypnout stlačením knoflíku televize, že se ale ani nedá shrnout do reportáže v příloze nedělních novin. Že se nedá naprogramovat jako nepřetržitý sled šťastných náhod, ale ani jako nikdy nekončící tragédie ...“

Odmělčela se: „Víte, jak je snadné někoho odsoudit – a jak je těžké někoho rehabilitovat – česky spíš ... spravedlnit, že? Je snadné dát nálepku a – hotovo. Jasno. Pšece ano je ano a ne je ne. Jenže ono se za každým ano skrývá trošičku ne a s každým ne koketuje nějaké nepřiznané ano. Chci, abyste takhle přinutila lidi přemýšlet. Četla jsem vaši duši ve vašich knížkách a vím, že to umíte. Tady ve vsi asi nikdo neví, že píšete, co?? Berti, tenhle můj vnuk, ukáže prstem ke stropu, vás jednou našel na tom ... internetu a z Prahy dovezl knížky ... Tak jsem si pomyslela ... vymyslela? ...“ otočí ke mně nálepku vína. „Moselské. Ale žekněte? Co o mně vy sama vlastně víte?“

Moselské ... Továrník Engel prý často zval mého dědu do svého sklepa. Ochutnávali tam německá, česká i francouzská vína a zpívali při tom české a německé písničky. Pan továrník totiž velice miloval svou českou maminku – Andulku Čechovou, později Engelovou. Ještě víc ovšem miloval svou ženu. Vilemínu Engelovou, rozenou Himmlerovou. Čistokrevnou Němku dovezenou přímo z Berlína. A proč ne? Proč by mu ji nedali? Česko-německý továrník Engel nebyl žádný chudák. Kromě zdejší vily, obklopené nádhernou zahradou se spoustou vzácných dřevin a kromě pozemků, nakoupených od hraběnky Thunové a osázených lesními stromky, vlastnil i dům v Praze na Národní třídě a továrnu na nábytek. Pak ještě pilu v Krkonoších. V Janských Lázních nechal postavit pro svou Míničku dřevěnou secesní vilu samotným architektem Jurkovičem.

Kdepak! Děda s panem továrníkem, to byli kumpáni! Smála se mamka. A co teprve, když se k nim přidal mlynář Hejzlar. Mlýn měl za vsí u rybníka, ale ve svém obchodě na křižovatce prodával chleba a pečivo, takže byl ve vsi každou chvíli. Maminka nám u Hejzlarů kupovala čokoládové placičky sypané drobnými barevnými kuličkami – to byla dobrotá“ Ještě dnes, když si na to vzpomenu, mám na jazyku jejich skvělou chuť. Mlynář byl Žid jako poleno, ale tady nad tím nikdo nepřemýšlel. Teprve po nástupu Hitlera začalo to, pro normální lidi nepochopitelné, rasové šílenství. Od Hejzlarů zůstala v koncentráku celá rodina. Rodiče, prarodiče, děti ... Na to, že Hejzlar pomáhal v době nezaměstnanosti i Němcům, kdepak! Na to si nikdo ani nevzdechl. Jediná Hanička se z koncentráku po válce vrátila ... Naše paní doktorka – no, ta ... Ester ... To je přece její dcera, víš? Škoda jen, že se jí ta holčička, ta ěliska moc nevyvedla.

No vidíš. A nakonec na tu svou kolaboraci doplatili i Engelovi. Kdepak! Boží mlýny melou spravedlivě! Engelovic kluk, to ti byl takový křikloun! A jak dopadl! Potom i Mína. Až takhle mě zklamala, ta moje skvělá kamarádka! Co bych se s ní scházela, prosím tě? Co by mi teď chtěla namluvit? Kvůli komu si myslíš, že byl

v koncentráku děda Mařák? Kdo asi tak mohl udat, že pan přednosta vypomohl jídlem ruským zajatcům? Copak ani netušíš, komu jsem se s tímhle svým vyčechaným tajemstvím „největšího zvěda“, jak mi kluci říkali, mohla pochlubit? Zatím jsem ... nikdy před nikým – sklopila mamka oči – nepřiznala ... tuhle svoji vinu ...

Dřív, ještě před válkou, prý když nebyla „muti“ doma, brala moji mamku k nim. Něco takového se podařilo málokomu ze vsi. Mamka říká, že sice neví proč, ale vždycky si na tu návštěvu brala nové střevíce.

– Na stolech v jídelně i salonu stály vázy plné růží, vyprávěla mi. Podlahy kryly perské koberce a na stěnách, obložených dřevem, visely originály nejen německých malířů, ale i Sedláčka a Slavíčka.

Největší vášní pana továrníka, vzpomínala mamka, bylo ovšem dřevo. Modřínová schodiště, kazetové stropy, mozaikové podlahy vyskládané z vzácných barevných parket, dubový nábytek. Sám měl pracovnu v anglickém stylu, ale jeho paní dávala přednost Ludvíkovi čtrnáctému.

– Ach, zó! Ich liebe, takofá fsdušná lechkost ... smála se češtině paní továrníkové maminka. Ložnici měla bílou, jen záclony a hortenzie v secesních květináčích – taková krása – zářily zelinkavě.

Stará paní si mě vážně prohlíží, ale já mám pocit, že se nedívá na mne. Nedívá se na Em Mařákovou alias Baronku, ale někam dál, skrze ni. Mám pocit, že se tak nedívá proto, aby dala najevo nezáměr. Mám pocit, že se tak dívá proto, aby viděla lépe. Aby viděla nejen v prostoru, ale i v čase. Nejen v horizontále, ale i vertikále. Aby mě viděla v mojí mamince a babičce ... a možná, možná ještě i v té paní na pomníku naší hrobky a třeba ještě dál. Aby mě viděla i v mém synovi, mé budoucí dceři, ve vnučce – aby mě zkrátka viděla opravdu.

(úryvek z románu)

BLANKA HRDINOVÁ

SÁZKA

Čistému vše čisté
nic v životě není jisté,
tak uzavírám sázky
na kousek lidské lásky.

(Ze sbírky Já tě ráda)

BROUK V HLAVĚ

Zjistila jsem hravě,
že mám brouka v hlavě
já ho zničím, chci mít klid,
půjdu koupit biolit.

(Ze sbírky Jsem už taková)

INU – HISTORIE ...

Nelze zpochybnit, že silným motivačním prvkem při založení Východočeského střediska OS v Pardubicích byla snaha navázat na nezapomenutelnou, inspirativní atmosféru, přátelské a tvůrčí vztahy, panující v královehradeckém nakladatelství Kruh s jeho šéfredaktorem, a později ředitelem, Janem Dvořákem, jak to dosvědčují výpovědi mnoha z nás, kteří zde hledali pochopení, rady a jistoty pro své nejisté kroky přes vyzývavé a čekající listy papíru ...

Síla tohoto uhranutí nevyprchala, ale postupně si na svůj vrub připisovala a připisuje další body – konkrétně například vydávání bulletinu KRUH, vydaný sborník prózy a chystaný poezie, a také i úžeji pojatý Pět z Kruhu.

Nejde o nostalgické vzpomínání, i když i ono má svoji hodnotu, ale spíše o zamyšlení nad tím, co i minulá doba přinesla dobrého, pokrokového a nadčasového, než všemocná, neviditelná ruka trhu tak citelně zasáhla a zaplavila nás reklamou, konzumem a bulvárem. Je totiž dnes snad nemyslitelné, že by se v rámci kraje našla instituce (jako někdejší Krajské osvětové středisko v Hradci Králové), které by se vůbec pokusilo vydávat kulturní měsíčník.

Ten, který mám na mysli, se jmenoval TEXTY a vycházel od září 1969 do února 1971 (v květnu 1969 vyšlo jeho náborové, nulté číslo), kdy se stal obětí normalizačního procesu. Jen s úžasem dnes konstatujeme, jaké autorské zázemí a jak široký záběr si časopis v sedmnácti vydaných číslech vybuodoval. Kromě poezie a prózy se zde objevovaly články, úvahy a studie o výtvarném umění, historii, divadle, hudbě, filmu, fotografii i architektuře.

U zrodu Textů stály osobnosti jako Marie Kubátová, Vladimír Preclík, Jan Dvořák, Miroslav Hanuš, Miloš Vodička, Jan Baleka, Jan Ort a Otakar Chaloupka. Grafická úprava byla dílem Zdeňka Chotětovského, místo šéfredaktora zastával Petr Průša.

Na stránkách časopisu se objevily práce mnoha významných i začínajících autorů, jako Zbyňka Havlíčka, Miroslava Ivanova, Vladislava Vančury, Bohuslava Reynka, Vladimíra Brandejse, Ivana Slavíka, Jaroslava Seiferta, Petra Prouzy, Miloně Čepelky, Josefa Škvoreckého, Václava Daňka, Vladimíra Körnera, Ludvíka Kundery a mnoha dalších.

Z členů dnešního Vč. střediska OS to pak byli Miloš Vodička, Jan Dvořák, Lubomír Macháček, Petr Chvojka a autor této poznámky.

Inu – historie, řekne se.

Ano, ale živá a inspirativní.

Jiří Faltus

Vyloučíme-li všechna rizika, ztroskotáme zcela bezpečně.

Patricie Holečková

HOSTÉ KRUHU 12

NEVLÍDNO

Jarmila Týnková

Zima mi šátrá
pod kabát
a tma se městem valí
smutnej studenej listopad
noc dlouhá do svítání

Autobus dávno odjel
mně mrznou holé dlaně
ten co neměl
se zapomněl
v teple u horkého čaje.

Moknu
déšť padá mi do vlasů
a za košili leze
a v noci bez hvězd
nepotkám
už nic víc
než kněze.

Odlesky z řeky poezie?

To jsme si vyjeli s kamarádem na jeho chalupu u Ploučnice s vidinou, že budeme pár dní rybařit. Chalupa prý je vlhká, ale my si večer zatopíme v krbu a budem si povídat o rybách, které ulovíme třeba už zítra. Jenže na místě jsme zjistili, že není čím topit. Vzali jsme pilu a vydali se k řece, hustě obrostlé olšinkami, některé už byly suché. Dvě tři porazíme a bude to. Byli jsme v plné práci, když se ozvalo: „Pánové, copak to děláte?“

Za námi stál bývalý mlynář, starý pán, který měl nějakou funkci u správy toku, a tvářil se přísně. Přiznat, že jdeme na dříví, ten by nám dal! „provádíme průklest, aby bylo vidět na tu krásnou řeku.“ Zvážněl a postavil se do pozoru.

„Děláte to dobře!“ pochválil nás. „Pokračujte...“

Připadá mi to jako jakýsi symbol. Tenhle almanach je taky takovým průklestem, aby bylo vidět alespoň odlesky z řeky poezie. Je to řeka, kde jiskří prstuzi i menší

ryby. Ale začtěte se po způsobu zkušeného rybáře, který se spokojí i s tím, když se mu na udici zatřepetá bělička. Ví, že dříve či později přijde velká ryba.

Ladislav Muška
předseda Severočeského klubu spisovatelů
v Ústí nad Labem

SEBEDESTRUKCE

Jana Švýcarová

Vypínám televizi a přemýšlím, zda ještě vyžehlím prádlo. Je po jedenácté večer a mně se ještě nechce spát. V celém domě je ticho. V ložnici spí manžel a vedle něj skulený do klubíčka můj malej sladouček chlapeček. Jdu pro žehličku. Vtom mě mobil upozornil, že přišla textová zpráva. To zas Iva, mamča dvou dětí, popisuje obsírně jejich zlobení, pomyslím si a беру telefon. Na displeji je číslo, které neznám. S údivem čtu: *Už jsme si to přece vysvětlili. Dobrou noc.* Sedám a čtu zprávu ještě jednou. Mám chuť odepsat, něco ve mně si chce hrát, a tak vyťukávám: *Také přeji dobrou noc.* Pobaveně esemesku odesílám. Pro žehličku už nedojdu. Mobil opět pípne. Ano, to číslo je tam znovu! Ahoj, jsem Martin. Můžu vědět, kdo jsi ty?

Píšeme si do dvou hodin do rána. Kredit za 400 Kč je najednou poloviční.

V posteli se převaluji a nemůžu usnout. Vedle mě silně zachrápe manžel. Ach jo. Manžel, to je to pravé, výstižné slovo. Jsem vdaná teprve pět let, ale připadá mi to jako věčnost. Na krásná slova už dávno zapomněl. Naše komunikace se omezila na pár frází, týkajících se výchovy syna a domácnosti.

Ráno jsem ospalejší než jindy. Jen co dám chlapečka na nočník, spěchám k mobilu. Je tam! Romantický klavírista přeje příjemný den a zve na koncert. Volám Míše, jestli nepůjde se mnou. Vyšlo to.

V divadle usedáme do první řady. Těším se, hudba mě uvolňuje a osvobozuje. Martin je fakt dobrej. Po skončení na mě čeká v úzké chodbičce. Vzájemně se představujeme. Jsi krásná, říká mi. Bohužel pospíchám domů. Napíšeš? Žádá.

Doma tedy hodnotím jeho úžasný hudební výkon a píšu: koncert byl super a ty jsi skvělý. Vzápětí přichází odpověď: to bylo krásný, Lásko ... Oslovuji Martina záměrně *pane učiteli*. Ještě si vyměníme několik laškovných slov a pak přijde další vyznání: Líbíš se mi, Pavlo ... Sbíráám odvahu a troufale odvětim: Ty mně taky, Martine ... Psali jsme si tentokrát do půl třetí.

Ráno se vrhám k mobilu a píšu. Je pátek a naděje, že se uvidíme, je nulová. Až v pondělí. Víkend přežívám v povznesené náladě. Na mého chlapečka jsem neskonale hodná a vše mu dovoluji. Manželovi říkám lásko a broučku. Nemůžu se dočkat pondělka.

Jdu za ním do umělecké školy. Jsem podivně nervózní. Připadám si jak puberťačka a mám pocit, že je mi zase sedmnáct. Ze skříně vytahuji triko, které jsem před lety odložila kvůli hlubokému výstrihu. Oblékám si podprsenku, která můj dekolt ještě zvýrazní. Líčím se. Nová rtěnka, nové oční stíny, které prozáří modrou barvu mých očí.

Už na cestě za ním čtu: Těším se na Tebe, broučku, přijď co nejdřív, stýská se mi ... Na chodbě umělecké školy se nese zvuk klavíru, flétny a harmoniky. Už jako dítě jsem měla ráda tu zajímavě propletenou směs tónů. Chvilku se rozmýšlím, než se osmělím a zaklepu. Ano, ozve se Martinův hlas a zve mě dál. Dvě žákyně sedí u kláves a Martin k tomu zpívá. Hraje známou skladbu. Když ji dokončí, zapisuje pan učitel do žákovských knížek a rychle dívky propouští. Ony se však nemají k odchodu. Tak už padejte, říká žertovně a když za nimi zaklapnou dveře, obejmě mě. Pavlínko moje, vydechne a tiskne mě k sobě. Zahrnuje mě polibky a v těch dotecích je zraňující něha. Vtom se ozve záznamník. Martinův kamarád žádá o pomoc. Odcházíme smutní z učebny. Na ulici mě ještě políbí. Nejdu rovnou domů, jdu nejprve k sestře. Piju čaj a je mi smutno, ale *příjemně* smutno.

Úterní dopoledne vyrazím s mým chlapečkem do města. Kupujeme bačkůrky a autíčko. Oba jsme spokojeni. Teď půjdeme za jedním panem učitelem, zahraje ti na klavír, chceš? Moje zlatíčko souhlasně kývá, a tak jdeme za Martinem do školy. Zatímco hraje, nespouštím z něj oči. Je fantastický. Po chvíli neochotně opouštíte třídu, začnou chodit žáci.

Následující dva týdny jsem závislá na krátkých textových zprávách a stejně tak krátkých setkáních. Začaly se pojednou omezovat a ještě více zkracovat. Martin má málo času a jeho mobil mi stále klade otázku, jak si to představuju dál. Připomíná, že i on *někoho* má. Nebudeme to řešit, odpovídám, ale má lehkovážnost ho neuspokojuje. Chce mít v naší *záležitosti* jasno. Po několika dnech logicky musel přijít další otazník, co dál. Tak to radši skončíme, píšu proti své vůli.

Doufala jsem, že na to prostě nepřistoupí. Začala jsem se trást, když mi mobil pípnutím oznámil přichodí verdikt. Martin na má slova rád přistoupil. *Navíc bezpečně vím, že ti stejně nemůžu dát to, co by sis zasloužila. Jsem věčně pryč a mám ještě navíc svoje osobní problémy ...* čtu a brečím. Noc je krutá. Sedím u stolu a piju čaj na žaludeční neurozu. Co jsem vlastně chtěla? A co jsem čekala? Myšlenky jsou mými nepřáteli. Vracejí mě do reality. To přece nemůže být konec!

Nepípnul mi telefon? Napadá mě druhý den pokaždé, když slyším nějaký zvuk. Nic. Vlastně nevím, proč ještě na něco čekám. *Vždyť jsme si to přece vysvětlili.* Čeho je to vlastně konec? Začátku?

Po deváté hodině konečně přišla esemeska. Jdu si pro mobil a cítím, jak se zase klepu. Bojím se, co mi píše. Infolinka! Zklamaně informaci vymazávám. Co právě Martin dělá? Čte poštu na internetu, nahrává další ploužák, nebo se

mazlí s přítelkyní? Odpoledne mají jeho žáci koncert. Martin je bude v zákulisí poplívávat pro štěstí. Ale já nikam nepůjdu.

Už se fakt nechci zamilovat! Silné slovo? Asi ano, pro takovou nesmyslnou hru. Láska je jako droga. Taky tě ničí, prostě *sebedestrukce*. Na krku a levé tváři mi vyrazil pupínek. Znamená to, že se chci očistit, něčeho se zbavit. Někoho!

Zpívám si „co bolí, to přebolí“. Víím, že bude ještě chvíli trvat, než Martina propustím ze své mysli. Vymazávám jeho číslo ze seznamu na mobilu a zamilované vyznání posílám manželovi. Jdu koupit maso na svíčkovou. Budu zase vzorná manželka.

V předchozím čísle bulletinu Kruh jsme v rubrice Zaznamenáváme – komentujeme psali o antologii Severočeského klubu spisovatelů **Odlesky z řeky poezie**. Dnes tuto publikaci představujeme úvodním slovem Ladislava Mušky, dlouholetého předsedy SKS (byl hostem Kruhu č. 3 povídkou Infarkt), básní Jarmily Týnkové NEVLÍDNO a povídkou Jany Švýcarové SEBEDESTRUKCE.

Ladislav Muška (1928 v Semilech) byl čtyřicet let členem ústecké opery, kde zpíval a asistoval režisérům, 8 let pro divadlo psal a inscenoval cyklus pro děti Pojďte si hrát do divadla. Dvě knížky vydal před normalizací, třetí vyjít nesměla, po roce 1969 měl zákaz publikovat, jeho hra se v divadlech hrála pod pseudonymem. V roce 1990 spoluobnovoval časopis Dialog a stal se jeho redaktorem. Knížky různého žánru vydává v několika nakladatelstvích v Čechách a na Moravě. Jeho tvorba byla oceněna řadou literárních cen. Letos vydal novelu „Nenechám si tě vzít“, což je jeho osmadvacátý titul. Do literatury uvedl řadu autorů.

Jarmila Týnková (1967) sociální pracovnice v psychiatrické léčebně. Vydala výbornou básnickou sbírku „Pavoučí“ a iniciovala vydání almanachu „Ode-mykání“ z literárních prací klientů a pracovníků psychiatrických klinik. Žije v Horních Bořkovicích.

Jana Švýcarová (1973) je učitelkou, píše a časopisecky tiskne poezii i prózu. Je velmi iniciativní v pořádání besed a čtení po knihovnách, má jich za sebou celou řadu. Vydala půvabnou knížku pro děti „ZOO na výletě“. Žije v Lounech.

SVĚŽÍ ZELENĚ DUŠKOVA ROMÁNU

Nelze přivyknout, ale už se dokážeme smířovat se skutečností, že v české literatuře neustále existují zapovězené oblasti. Je tomu tak i proto, že o významu či bezvýznamnosti Sněhurek rozhodují trpaslíci. Paprsky světla si však najdou skulinu, kterou proniknou, a když nemůže jehla projít uchem velblouda, projde velbloud uchem jehly. Nebo jinak: I když všichni mlčí, najdou se tací, kteří chtějí a umějí pozorně naslouchat. Tak se stalo, že z podnětu a zásluhou Podorlického klubu českého pohraničí našel cestu ke čtenářům román Milana Duška **MRA-**

KY NAD ZELENOU HŮRKOU (Oftis 2008). Po povídkové knize **STOPY NA DRUHOU STRANU** (taktéž Oftis, 2006) je to další kniha, čerpající tematicky ze svérázného, drsného prostředí českého pohraničí poválečných let a ochránců hranic. Zatímco povídková podoba *Stop na druhou stranu* skýtala podstatně větší prostor i civilním postavám a byla do značné míry laděna na dobrodružnou strunu, nejnovější román je naveskrz příběhem z vojenského prostředí. Nesnadno psát, když specifický žánr zatěžují stereotypní, limitující kulisy: Tvrdá, nelitostná, někdy až krutá příroda, řídká osídlenost a s ní související chabá občanská vybavenost, osamělost jednotlivců v nahodile ustavených vojenských kolektivech, ale i jejich morální síla, vyhraněnost prostředí, někdy až papírem šustící citové vazby a omšelé příčiny manželských či mileneckých rozvatů a rozchodů. Třebaže zajisté odpovídajících dobové realitě, která dnes působí až archaicky. Pro ty, kteří nepoznali trnitost prostředí na vlastní kůži! Milan Dušek je v tomto literárním žánru na svém láně, jeho doménou je chlapecký příběh, dokáže být silný v popisu akčních scén, jimiž ovšem v „Mracích“ tentokrát příliš neplývá. U jednotlivých aktérů příběhu přízemnost často vítězí nad touhou nebo nemožností roztáhnout křídla, i mezi nimi se občas pohne stojatá voda a na povrch se dostává bahno od dna. Neboť člověk má buď následovníky nebo nohsledy. Někdy se vkrádá pocit, že každá doba přeje především pokrytcům, a tu si uvědomíme, že to není pouhý pocit, ale trpká realita, Dušek tu obecnou platnost citlivě a možná nezáměrně postihl. Vždycky mě jímají jisté pochybnosti, když je nad knihou s dějem zasaženým do dávno minulých let nacházeno vyjádření autorových postojů k současnosti. Že nejen v literatuře poměřujeme vše současnými očima, to je přece nejen pochopitelné, ale také naprosto samozřejmé a zcela pregnantní. Vraťme se však k Duškovým „Mrakům nad Zelenou Hůrkou.“ Skoro by se dalo dospět k závěru, že zrcadla, do nichž hrdinové i „hraničářská“ literatura palem neoraným. Prameny najdeme hodně hluboko, u starých pašeráckých a pytláckých příběhů z hor i černých lesů. Duškovy „Mraky“ se klenou nejen nad konkrétní geografickou oblastí, ale i nad hrstkou protagonistů. Poměrně úzkým okruhem ostřeji sledovaných postav si Dušek nasadil značně vysoko laťku psychologické kresby. Snad pouze v celkem okrajové postavě majora Chadimy se nevyvaroval ploššího náhledu. Ale budme spravedliví, možná nejedna postava je uměleckým ztvárněním vzpomínky na konkrétního člověka, a vzpomínky zákonitě dostávají časem pastelovější odstíny u všech barev. V podobných příbězích dějová linka nutně spěje k dramatické akční gradaci, při níž se láme chleba, tvrdí ocel, čistí prameny, zpevňují i drojí charakter. V Duškově románu pozornější čtenář vytuší dějovou linii, což není na škodu, nepsal kriminální příběh, jádro oříšku tkví v odlišné skořápce. Přesto v samotném závěru zaskočí netušeným obratem a nezvyklou podobou tragického

konce jednoho v podstatě prostého příběhu. Pamětníkům je reminiscencí obtíž života ve značně zpustlém pohraničí se všemi jeho svéráznými atributy. Zatímco Duškovy mužské postavy dostávají vyhraněnou tvář, ženské hrdinky působí poněkud ploše, rutinně a nevýrazně. Ale zase: Buďme spravedliví, ve většině příběhů z drsných krajin (za všechny vzpomeňme Jacka Londona nebo Breta Harteho) jsou ženské postavy pouze jakousi křehkou ozdobnou kulisou, plaše kvetoucí bylinou a často dostávají tristně sentimentální vůni. Zajisté to není zcela spravedlivé, ale to je tak všechno, co k tomu lze podotknout. Dušek napsal dobrý, čtivý, nikoli pouze dobrodružný příběh. Nejen chválou a uznáním je však člověk živ, drobnou výtku nelze zamlčet. Lidi rozdělujeme podle různých měřítek. Nejčastěji podle charakteru. U vojáků je to méně problémové, ty dělíme podle hodnot, které odjakživa v praxi hrály a stále hrají primární roli. Lidské kvality jdou většinou stranou a rozličné stopy podivinství jsou pardonovány nebo dokonce vydávány za přednosti. Milan Dušek se v „Mracích“ zaměřil na neširoký okruh vojáků z povolání. Historie věčně uvádí, že maršál Kutuzov donutil Napoleonovy šiky k ústupu od Borovina k řece Berezině, ale na frak jim dávali řadoví vojáci. Právě ti mi v Duškově románu připadají poněkud pozapomenutí. Než konstatujeme, že Duškovy **MRAKY NAD ZELENOU HŮRKOU** jsou citlivé, svěže, zasvěcené a vzácně objektivně podaným příběhem, vskutku stromem zeleným.

František Uher

PRŮSVITNÁ OBLAČNOST

Josef Plachetka

Dary od bohů nejsou zadarmo. Markova chalupa zůstala přikrčená pod silnicí za klidným potokem. Zvedla ruku k ústům a odfoukla polibek Markovi. Stál u kůlny a s pravou rukou nad hlavou. Jeho mávání jí připadlo pomalejší a rozpačitější než jindy. I z toho, jak stál, se dalo dovodit, že na něco úporně myslí.

Přeřadila. Na parkovišti u hotelu Rampušák stálo jenom Dinovo auto. Jasany podél cesty se barvily do cihlové červeně. Podzim to myslel vážně.

Neboj, v pondělí s tím něco udělám, upokojoval ji Marek před otevřenou kůlnou, než vyjela, než ho několikrát rychle políbila.

Další nevěrný víkend měla za sebou, ale tentokrát nepocítovala obvyklé mírné provinění, ani malátně slastnou únavu v celém těle, ale nejistou obavu z něčeho neurčitého, neznámého a zatím nepochopitelného.

Podívala se do zpětného zrcátka. Na rovině k Černé Vodě byla sama. Za Orlickým Záhořím začne stoupat k Šerlichu. Dnes jela od Marka tou delší cestou přes Deštné, ale bránila se přiznat si, že včerejší trasu má spojenou s robustním černým autem, které ji sledovalo. Sledovalo? Co když si to vsugerovala? Černé terénní

auto se za ní od Hradce drželo tak daleko, že bylo nemožné přečíst její poznávací číslo. Nebo její služební auto zná tak dobře, že je k poznání i na dálku?

Často si vybavuje návštěvy u Marka. Když usíná vedle svého muže, když vaří, uklízí nebo jede na reportáž. Nemá pro vzpomínky na nevěrné víkendy tak romantické označení jako on. Jeho *sklep šťastného stáří*, do něhož patří zážitky na ni a dobrá červená vína, jak Marek říká, zná už pět let.

Nejčastěji se vrací ke druhému setkání s Markem. Tu první, krátkou návštěvu po bloudění po horských silnicích za návštěvu ani nepovažuje. Ale vyhledal by ji, kdyby mu v tom horkém odpoledni nedala svoji vizitku? Čekala na telefon od něho už v pondělí, ale nezavolal ani v úterý. Za středěční čekání se sama před sebou zastyděla a bytostně si uvědomila, že se zařadila mezi dvě třetiny žen, které občas myslí na nevěru.

Ve čtvrtek odpoledne měla spoustu práce, blížila se uzávěrka sobotní přílohy pro ženy, byly drobné komplikace, ale přesto si na Marka několikrát vzpomněla a kdykoliv zazvonil telefon, pocítila nepochopitelné rozpaky, když sahala po sluchátku. V těch dnech zažívala nejdelší milostnou předeheru svého života. Marek se vyznal. Kdyby zavolal v pondělí, nejspíše by se bránila, schůzku odmítla, a něco pro něho nepochopitelně neodkladného by si vymyslela.

Když zavolal před koncem pracovní doby ve čtvrtek, pocítila nezvyklé horko na tvářích, snad se i červenala, ale v redakční místnosti byla sama. *Myslím, že bych si zasloužil, abyste se, paní Magdo, objevila. Tak to máte možná štěstí, pane doktore, protože zítra budu blízko*, přistoupila na jeho sebevědomou hru. Vycítila, že i on zakrývá rozpaky. Jeho větu: *Občas někdo vstoupí do života druhého jen tak pro radost*, si do pátečního odpoledne, než zastavila před jeho chalupou, zopakovala nesčetněkrát. Nikdo před Markem jí neřekl, že vešla do jeho života pro radost. Ani manžel, ani dcery. Na ně myslela, když ukončila hovor a hledala berličky pro domluvené setkání s Markem. S manželem na sebe neměli téměř čas, i tehdy odjížděl na celý víkend přednášet do nějakého kurzu pro vedoucí pracovníky, dcery měly své rodiny ... Měla důvod, aby cizího muže, jehož viděla asi hodinu, oslovovala v představách křestním jménem?

Míjela hájovnu. Měla otevřená okna a na bidle před zahrádkou přehozené bílé peřiny. Hajný Matouš má víkendovou návštěvu. Paní Marta gruntuje a větrá neodvětratelný doutníkový odér. Pousmála se, protože si vybavila historku o jejich seznámení. *Bud' zavřu oči, nebo mu pomůžu.*

Kdo pomůže jí? Odehnala vidinu velkého černého auta. Pro jistotu se podívala do zpětného zrcátka. Na horské silnici byla v sobotním odpoledni sama. Pootevěřela střešní okénko a zhluboka se nadechla lesního vzduchu.

Často se vrací v představách k pátku před pěti roky, kdy Markovi vstoupila do života. Pro radost. Tehdy určitě. Ale teď měla v živé paměti jeho nezdařile

maskovaný nahléd nad situací, když držel v ruce dvě fotografie černého auta. Nevstoupila do jeho života i pro starost? Je pátek nešťastný den?

Tehdy, v tom odpoledni, byla nepochopitelně rozechvěle nedočkavá, přesto nezvykle dlouho stála před skříní a vybírala krajkové prádlo. Podvědomě snad tušila, že ji Marek v něm uvidí? S odstupem času nechápe, jak mohla už po krátkém setkání připustit, že bude nevěrná. Vzrušovala ji jeho sebejistota? Už při prvním setkání se na ni díval, jako by mu patřila.

Měla nespočet příležitostí a nabídek na setkání se zajímavými muži. Na vernisážích, módních přehlídkách, při interwiev. Dělal jí dobře, když na sobě cítila pohledy mužů, ale nabídky na oběd, kávu nebo divadlo nikdy nevyužila.

Marek byl první, kdo ji pozval do Zvonkového údolí.

Raději bych s vámi, paní Magdo, byl v posteli, než demonstroval krásy okolí. Pootočila se k němu, aby reagovala, ale jeho otevřenost a provokativní přímost ji odzbrojila a uzemnila. Řekl tu šokující větu tak lehce, uvolněně a samozřejmě, jako by mluvil o počasí nebo nadmořské výšce Komářího vrchu. Vybavila si, jak vybírá ze skříně krajkové prádlo, které se mu bude líbit. Zvedla ruku k jeho obličeji, ale každé jiné gesto, než přiložit prst na jeho ústa, se jí zdálo pokrytecké a nepřiměřeně staromódní. Stiskl její ruku, políbil ji do dlaně, a pomalu sjížděl oběma rukama až k jejím bokům. Vadilo jí, že si je tak jistý sám sebou, že si to může dovolit, ale nebyla schopná se bránit ani protestovat. Snad ani nechtěla. Snad ho chtěla také překvapit, když ji zkoušel, jak se zachová a odpověděla: *Co vám v tom brání?* Nechápala, jak mohla tu nabídku vyslovit. Všechno jí připadalo neskutečné, panenská příroda vedle ní, horký letní den, šum krve ve spáncích. Vražda a sebevražda v nedaleké vesnici odsud už byla jenom záminkou. Mnohé naše skutky nemají logický základ, napadlo ji, a byla přesvědčena, že skončí v jeho posteli. Vyslovila tu větu jako emancipovanou obranu, řekla ji proti své vůli, proti svým zásadám, ale bylo pozdě ji vysvětlovat, nahradit dotčeným odporem, aby ho přesvědčila, že je jiná ...

Co mi v tom brání?, zvolna a rozvážně zopakoval, objal ji a přitiskl k sobě. *Že nejste ještě rozhodnutá, postel je dva kilometry odsud a vykáme si.* Cítila jeho obličej a zrychlený dech ve svých vlasech. Stáli na úzké horské cestě s travnatým ostředkem. Slunce bylo nízko nad obzorem. Zjitřeně vnímala kořeněnou vůni jeho těla a cítila, jak se vrací dávný a zapomenutý pocit milostného zmatku.

Tady si nemáme čím připít, pokusila se o vtip a byla ráda, že ji objímá a tiskne, protože nohy jí malátněly. Zjitřeně vnímala kořeněnou vůni jeho těla a připadala si jako opilá. Vždycky dokázala být nad věcí a najednou si sama se sebou nevěděla rady. Čekala, že ji políbí, ale neudělal to. Vzal ji za ruku a vedl k autu. *Tak já to vykání ještě chvíli vydržím.*

Nejvíc nepochopitelné pro ni nebylo, že ho nemilovala a skončila v jeho posteli, ale poznání, že dokázal napoprvé s jejím tělem zacházet, jako by je znal roky,

po celé její manželství, ale zjištění, že něco tak pronikavého, tak povznášejícího a slastného dosud neprožila.

Byla jsem poprvé nevěrná, chtěla vysvětlit tu odpolední provokativní výzvu. Tužil jsem to, odpověděl a ona v té Markově odpovědi uslyšela obdiv a tušila, že se sem bude chtít vracet.

(Úryvek z připravovaného rukopisu Sběratel kalhotek)

ZAZNAMENÁVÁME – KOMENTUJEME

* **LITERÁRNÍ SETKÁNÍ MEZI OBRAZY** se konalo v městské knihovně v Lanškrouně 29. února. Šlo o jubilejní třicátou výstavu obrazů včetně knižních ilustrací lanškrounského malíře Václava Smejkal, člena výtvarné sekce, kterou zahájila ředitelka knihovny Linda Matlasová. Představili se i Milan Dušek ze Žamberka, Jiří Faltus z Lanškrouna a Milan Richter z Ústí nad Orlicí, členové Východočeského střediska OS v Pardubicích, kteří přispěli svými prózami, básněmi a aforismy. Odpovídalo se na otázky z publika a na závěr byli vylosováni účastníci odměněni knihami přítomných autorů. Akce byla hojně navštívena a atmosféra byla velice přátelská.

* **ALINA KULAKOVSKÁ** zvítězila ve své kategorii v krajském kole literární soutěže „Evropa ve škole“ povídkou na téma: Celý život je vlastně dialogem, který vedete se svým okolím nebo třeba jen sami se sebou. Blahopřejeme a přejeme další úspěchy. 1. května oslavila Alina Kulakovská nádherných patnáct let. Přejeme všechno nejlepší.

Křest knihy v knihovně v České Třebové. Zprava: autorka Blanka Kostřicová, moderátor večera Milan Mikolecký, blahopřející Milan Dušek za skupinu Orlicko a Východočeské středisko OS.

* **KŘEST KNÍŽKY TŘEBOVSKÉ POVÍDKY** od Blanky Kostřicové se uskutečnil v městské knihovně v České Třebové dne 7. března. V úvodu autorku představil Milan Mikolecký a vystoupil i Milan Dušek za skupinu Orlicko a Východočeské středisko OS v Pardubicích, přítomen byl i publicista a básník Milan Richter z Ústí nad Orlicí. Blanka Kostřicová přečetla tři povídky ze své sbírky, v besedě zodpověděla otázky přítomných. Účast byla tentokrát až překvapující.

* **KŘEST KNÍŽKY NA VERNISÁŽI** obrazů lanškrounských výtvarníků Ivana Rozsívala a Ladislava Ševčíka v muzeu v Lanškrouně se konal 8. března. Ředitelka muzea Marie Borkovcová představila Jiřího Faltuse i jeho knížku pro děti „Kdo nevěří, ať sem běží“, kterou vydal TG TISK Lanškroun. Po vyznání autora recitovaly školní děti jeho básničky. Počet účastníků byl velký, naplnili celý sál v přízemí budovy muzea.

* **SCHŮZE VÝBORU VČ STŘEDISKA OS** se konala 28. března. Účast: Marboe, Cihlová, Tajovská, Vrbacká, Jiravová, Holečková, Dušek, Faltus, Uher a hosté: Urbanová, Kopecká.

Po kontrole úkolů z 18. 12. 2007 se projednávalo:– Příprava Sborníku poezie – www stránky VČSOS – informace o setkání kolektivních členů Obce spisovatelů v Praze. (15. listopadu 2008 bude členská schůze s volbami.)– 27. června bude Obec pořádat v Pardubicích celostátní konferenci na téma: Násilí v médiích, bude se konat na Univerzitě v Pardubicích. – informace o Veletrhu dětské knihy – Dětská opera (proběhne setkání v Praze, kde se zájemci dozví, jak se píše libreto.) – Telefonika 02 vypsala grant na podporu dětí a mládeže. – Doporučení přihlášky Blanky Kostřicové k přijetí do Obce spisovatelů v Praze. – Členem Východočeského střediska OS v Pardubicích se stal Roman Troják z Albrechtic u Lanškrouna, autor knížek Čarodejnice, O dracích a menhirech. – Členkou Klubu vč. střediska, sekce začínajících autorů, se stala Iva Horáková, studentka vyšší odborné školy stavební v Pardubicích, píše básně. – Členem Klubu Vč. střediska OS se stal Jiří Bruthans, jednatel literárního sdružení Vzдорospolek z Lovčic pošta Čáslav. Všem jmenovaným blahopřejeme a věříme, že v našem středisku se budou cítit dobře. – Příprava členské schůze, návrh k zvýšení ročního příspěvku o 50 Kč (od 1. 1. 2009) – nové průkazky členů. – Příprava literárně-dramatického maratónu 2008. – Je třeba doplňovat „Paměti“, – jakousi kroniku Východočeského střediska pozvánkami na místní akce, výstřížky z novin a fotografiemi. – Informace o Veletrhu knihy v Praze ve dnech 24.–27. dubna. – Informace o změnách kolem bulletinu Kruh.

* **DRUHÁ SCHŮZE VÝBORU** byla 12. 4. Jednala o doplnění obsahu www stránek Východočeského střediska – provedou vedoucí oblastí a sekcí. Dále je třeba zaslat recenze, medailonky a fotografie, které charakterizují naši činnost.

Knižní produkci za poslední tři roky zajistí M. Dušek a J. Faltus. Výroční zpráva už byla doplněna o finanční hospodaření.

Odsouhlasen rámcový plán práce na rok 2008. Výbor odsouhlasil přijetí Jaroslavy Paštikové za členku Vč. střed. Do klubu byli přijati: Josef Kouba, Miroslav Hoza, Jana Macáková.

Blahopřejeme.

* **VÝROČNÍ ČLENSKÁ SCHŮZE VČ. STŘEDISKA OS** se konala 12. 4. v restauraci EVROPA v Pardubicích. Přítomno bylo 44 členů, omluveno 13. Jednání vedla M. Marboe. Shrnula přehled o činnosti v roce 2007. (Zájemci mohou požádat p. Tajovskou o zaslání.) J. Hrabinec konstatoval vyrovnané hospodaření. Revizní komise ověřila, schůze schválila.

I. Tajovská seznámila se stavem členské základny – 89 členů. Schůze schválila zvýšení členských příspěvků o 50 Kč. (členové klubu 150, členové Vč. střediska pracující 250, důchodci 200). Přečten a odsouhlasen rámcový plán práce na rok 2008. M. Dušek informoval o bulletinu Kruh: čtyři čísla ročně, redakce vytváří zásobník, posílejte více věcí, aby byly k dispozici, informujte redakci o vyšlých knížkách i o akcích v regionech pro rubriku Zaznamenáváme – komentujeme, aby se stala odrazem činnosti Vč. střediska. J. Hrabinec informoval o sborníku básníků a vyzval výtvarníky ke spolupráci. M. Marboe informovala: o setkání kolektivních členů OS v Praze. Telefonika 02 vypsala grant na podporu dětí a mládeže. L. Kadlecová se stane tajemnicí pro euroregion Lacenzis. V. Kopecká navrhla oslovit knihkupectví v Pardubicích a Náchodě a dojednat zřízení koutku východočeských autorů. V Náchodě by to zajistila. Informace o Veletrhu knihy

Pohled na účastníky výroční členské schůze.

v Praze. Je třeba shánět sponzory. Příprava literárně-dramatického maratónu 2008 termíny připraví vedoucí oblastí a I. Tajovská do 15. srpna. Zahájení proběhne v historickém sále Magistrátu Pardubice 1. října v 16. 30 hod, měl by zde proběhnout literární salón, autoři dodají p. Cihlové nejpozději do 15. září svoji knihu do tomboly, výtěžek připadne středisku. J. Jiravová zpravovala z dosavadních příspěvků Paměti, ale je třeba je neustále doplňovat. Hovořilo se o jakési literární kavárně v Pardubicích, ale je třeba, aby se této myšlenky někdo ujal. Vystoupil p. Bruthans a hovořil o svých aktivitách kolem poezie.

* **TRUTNOVSKÝ DRAK** – 4. ročník literární soutěže pro mladé autory s cílem zaktivizovat zájem o svět literatury. Zašlete dosud nepublikovaný text poezie, prózy či dramatu (připojte titul příspěvku, své jméno a příjmení, datum narození, adresu bydliště, telefon, školu a třídu – týká-li se vás), téma volné (zvlášť oceníme nejlepší příspěvky s tématem či motivem Trutnova, jeho symbolů nebo výročí), maximální rozsah 5 básní nebo 5 strojopisných stran A4 v případě prózy či dramatu. Soutěžící budou rozděleni do tří věkových kategorií: 13–15 let, 16–20 let, 21–30 let. Příspěvky zašlete nejpozději do 31. 8. 2008. E-mail: **tudrak. tlk@seznam. cz**

* **DOSUD VYDANÉ KNIHY** členů Vč. střediska OS Pardubice:

Kdo nevěří, ať sem běží – Jirí Faltus – ilustrace Eva Soukupová – verše pro děti v TG TISKU Lanškroun.

Za obzor – překlad Věry Kopecké poezie polského básníka Kazimierze Burnata, doprovázený jejími fotografiemi – vydala Agentura pro rozvoj Broumova.

Mraky nad Zelenou Hůrkou – Milan Dušek – román ze Šumavy – vydal Klub českého pohraničí v OFTISU Ústí nad Orlicí.

Drsné hry – Milan Dušek – novely v OFTISU Ústí nad Orlicí.

Smrt na okraji města – František Uher – detektivní povídky – nakladatelská a vydavatelská agentura Plzeň.

Zatoulaná píseň – sbírka básní vietnamského autora Lam Quang My v překladu Věry Kopecké, která je autorkou obálky i ilustračních fotografií. Vydala Agentura pro rozvoj Broumova.

Poklady Železných hor – pověsti a příběhy Jana Stejskala s vlastními ilustracemi. Vydal Obecní úřad v Nasavrkách v PORS Chrudim.

* **NELZE SE NEZMÍNIT** o unikátní sérii turistických průvodců, která je spolufinancována z prostředků Evropského fondu regionálního rozvoje v rámci

Programu interreg III a Čechy – Polsko. U zrodu stál i člen Východočeského střediska OS Josef Lukášek, zpracoval obsáhlou textovou část. Jde o osm samostatných svazků zaměřených tematicky s názvy: Služby cestovního ruchu a relaxace – Krásy přírody – Rozhledny a vyhlídková místa – Historické památky – Pevnosti a opevnění – Církevní památky Bílou stopou – Vzhůru do pedálů. Každý svazek obsahuje turistickou mapu regionů Orlicko a Kłodzko, spoustu barevných fotografií míst, o kterých je psáno, nepochybujeme, že bude obrovský zájem. Zdarma lze získat v každém informačním středisku.

* **Základní kameny literárního projektu Stříbrné buly.**

1. Soutěž je určena amatérům i profesionálům a probíhá každoročně; délka ročníku: přibližně 757 dní – dva roky a dva měsíce (c ČR se začalo ročníkem 2004).
2. Celý rok se shromažďují soutěžní práce (v ČR od 1. března roku R-1 do 28. února ročníku R). Jeden zájemce – bez ohledu na věk – může zaslat do jednoho ročníku až čtyři dílka. Ve sborníku **Pár střípků** může být autor otištěn ponejvíce dvanáctkrát (a dost, aby se pak zase mohli dostat k otištění jiní tvůrci).
3. Soutěžící básně nesmí být nikde jinde veřejně – internetu a ostatních soutěžích nevyjímaje – zveřejněny, a to až do ukončení hlasování. Od autorů se žádá, aby sami také nedávali ve veřejnou známost svou účast v probíhající soutěži. Při nedodržení pravidel je autor ze soutěže okamžitě vyřazen.
4. Jiné zveřejnění není možné kvůli nezaujatému hlasování, protože vítěze nevybírá komise, ale čtenáři sborníku, v němž jsou soutěžní práce otisknuty, pomocí vložených hlasovacích lístků.
5. Jelikož ročenka není nafukovací, lze otisknout pouze 50 až 100 básní. Proto jeden měsíc je vyhrazen pro tzv. **předkolo** (v ČR březen), kde výběrčí (odborné osoby určené různými institucemi) anonymně a nezávisle na sobě oznámkuje všechnu přihlášenou tvorbu. Toto právo, leč v poloviční hodnotě proti odborníkům, získávají i vítězové Stříbrné buly až na tucet let, nebo dokud sami nebudou vyřazeni v březnovém předkole.
6. Na podkladě práce výběrčích je začátkem dalšího měsíce (ČR – duben) sborník sestaven a v el. podobě zaslán do tiskárny, aby již mohl být prvně představen při slavnostním vyhlášení výsledků minulého ročníku (V ČR poslední dubnová sobota v náležitém prostředí).
7. Básně budou otištěny bez jmen autorů, aby čtenář nemohl být nikterak ovlivněn. Každé básni je losem určeno startovní číslo.
8. V úvodu sborníku se zveřejní vítězné básně obou skupin ročníku předešlého již se jménem původce; na konci sborníku seznam veršotepců a děl ročníku

především a za ním bude zařazena – mimo soutěž – báseň, kterou vybere redakce.

9. Po veřejném představení nové ročenky začíná hlasování. Hodnotit mohou všichni čtenáři mimo ty, kteří jsou spjati se soutěží, tj. autoři a organizátoři (střet zájmů). Na lístky vložené do sborníku je možno uvést až pět básní. Tomuto hodnocení je vyhrazeno jedenáct měsíců /v ČR od 1. května roku R do 31. března roku R+1). Hlasovat lze i elektronicky.
10. Nikdo z básníků nebude dopředu zpraven o svém umístění (ani vítěz). Vše bude odhaleno až závěrem slavnostního vyhlášení. Přesněji: budou odhaleny výsledky všem soutěžícím, kdo přijdou osobně či pošlou za sebe zástupce.
11. Teprve až při vyhlášení výsledků budou autoři veřejně rozděleni do dvou věkových skupin: do třiceti a nad třicet let.
12. Soutěžící s největším počtem bodů mohou sedět pouze na jedné ze tří vítězných židlí, a to sami.
13. Hlavní cenou je putovní trofej – **Stříbrná bula**, na jejímž podstavci jsou štítky s názvy vítězných prací a jmény jejich autorů ve spojení s daným rokem. Na jeden rok ji získá původce s největším počtem bodů básně (její nynější podobu zajistil Vzдорospolek).
14. Další ceny budou poskytovat sponzoři; rovněž bude použit výdělek z prodaných výtisků.
15. Vyrozumění o všech pravidlech a řešení technických otázek toho kterého ročníku je předkládáno jednotlivým účastníkům proti podpisu nejpozději do otištění jejich děl ve sborníku. Při porušení podmínek je soutěžícímu jeho působení ukončeno bez náhrady.
16. Záměrem celého projektu je přiblížit poezii, neuvěřitelně málo čtenou poezii (!), většímu počtu čtenářů, protože opomíjet toto nejvyšší slovní umění je *takřka hřích*. A to prostřednictvím ročenek, které jsou oživeny soutěží, do níž se může každý zapojit. Po dvanácti letech se zaplní podstavec **Stříbrné buly** a vymění za nepotištěný. K této příležitosti bude vydán mimořádný sborník, kde najdou místo všechna oceněná díla za celé dvanáctileté období.

(V Lovčicích, 29. března 2008, Vzдорospolek)

* **V PRAŽSKÉ VYDAVATELSKÉ SPOLEČNOSTI** vyšla v květnu publikace Nejlepší detektivní povídky roku 2007. Mezi šestnácti autory nominovanými na ceny Havrana za povídku jsou i tři autoři Východočeského střediska OS: František Uher, Lubomír Macháček a Milan Dušek.

* **SVĚT KNIHY PRAHA 2008**. 25. 4. v 11. hod. ve stánku P 611 četla prozaička Marcella Marboe svoji povídku ROZKOŠNÁ (zveřejnili jsme ji v Kruhu č. 9).

Ve 13. hod. moderovala v literární kavárně čtení aforismů a epigramů z tvorby členů Obce spisovatelů, mezi nimi byl i člen našeho Východočeského střediska Jirí Faltus.

Marcella Marboe při čtení ve stánku PEN klubu.

OBSAH:

H. Přinesdomů: Ilustrace Rub a líc	1
M. Dušek: Na slovíčko s výtvarnicí Hanou Přinesdomů	2
J. Hrabinec: Závrať, Volnost	3
V. Sokol: Muž a pes.....	3
O. Koudelka: Úsvit.....	7
F. Uher: Sympatický třpyt lesa	8
J. Frýzek: Finančnícké povídání, Omyl komisaře Kalvody	8
M. Richter: Svítá, Studené vínečko.....	10
V. Vlčková: Šest bílých lístků,jeden telegram a tři feldkarty	11
F. Uher: Slyšme první hlas.....	16
M. Videnský: Závislost, Flamendrák, Formování, Jarní bázeň	17, 18
H. Hrabincová: Šánthí.....	18
M. Urbanová: Pět z Kruhu	20
J. Jonáš: O jméně, Zahraniční dovolená, Politika, Geologická, Veritas Bohemica, Neodolatelná, Jásavá.....	20, 21
J. Stejskal: Vynálezce	21
R. Troják: Tou dobou se světem šířily tři síly.....	24
M. Dušek: Příběh srdce.....	30
F. Uher: Ferda Mravenec, O Popelce, Balada, Obecní kronika, Pohádková loupež, Ztráta ctihodnosti	31
I. Harák: Krátké lyrické prózy.....	32
F. Uher: Poezie nedbá hranic	33
M. Urbanová: Čas.....	34
M. Marboe: Nekonečný román.....	34
B. Hrdinová: Sázka, Brouk v hlavě	39
J. Faltus: Inu – Historie	40
J. Týnková (HOST KRUHU): Nevíldno	41
L. Muška (HOST KRUHU): Odlesky z řeky poezie?.....	41
J. Švýcarová (HOST KRUHU): Sebedestrukce.....	42
F. Uher: Svěží zeleň Duškova románu	44
J. Plachetka: Průsvitná oblačnost.....	46
Redakce: Zaznamenáváme – komentujeme.....	49
P. Holečková: Aforismy.....	7, 9, 17, 20, 31, 40
M. Dušek jun.: Fotografie.....	10, 17, 49, 51, 55